



Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Η αφήγηση ως πράξη επικοινωνίας»

ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΜΠΙΛΛΑ



ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2013



ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr



Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Η αφήγηση ως πράξη επικοινωνίας

Δημιουργός

Πολυξένη Μπίλλα

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Λυκείου

Χρονολογία

Αύγουστος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

«Έκφραση-Έκθεση», τεύχος Α΄, Γενικό Λύκειο, ενότητα «[Αφήγηση](#)», υποενότητες:

1. Ορισμός της αφήγησης, 2. Αφηγηματικό περιεχόμενο και αφηγηματική πράξη, 3. Αφηγηματικά είδη, το ύφος και ο σκοπός τους, 4. Ποιος αφηγείται, 5. Η οπτική γωνία στην αφήγηση (εκτός από το μέρος «Η οπτική γωνία στη λογοτεχνική αφήγηση»).

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

4 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: Εργαστήριο Πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος: Λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης



Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση του σεναρίου απαιτούνται:

- Διαθέσιμο εργαστήριο πληροφορικής·
- Βιντεοπροβολέας και οθόνη προβολής ή διαδραστικός πίνακας·
- Φορητή συσκευή αποθήκευσης (flash USB) για μεταφορά των εργασιών·
- Εξοικείωση του εκπαιδευτικού ή/και των μαθητών με λογισμικά εννοιολογικής χαρτογράφησης·
- Εξοικείωση του εκπαιδευτικού και των μαθητών με:
 - ✓ την αξιοποίηση λογισμικών γενικής χρήσης, όπως ο επεξεργαστής κειμένου, και ανοιχτών ηλεκτρονικών μαθησιακών περιβαλλόντων, όπως τα ηλεκτρονικά λεξικά·
 - ✓ τον ομαδοσυνεργατικό τρόπο διερεύνησης, ερμηνείας και οικοδόμησης της γνώσης·

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο επικοινωνεί ως προς τη διερεύνηση χαρακτηριστικών της αφήγησης με τις διδακτικές προτάσεις: Πολυξένη Μπίλλα, «Η γλώσσα των νέων» (2012) και Πολυξένη Μπίλλα, «Οικογενειακές ιστορίες» (2013).

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη διδακτική πρόταση επιχειρείται η διερευνητική προσέγγιση της αφήγησης ως πράξης επικοινωνίας μέσα από δραστηριότητες που αξιοποιούν τις ΤΠΕ και την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Πιο συγκεκριμένα, κατά την πρώτη φάση, κάθε ομάδα μελετά βάσει φύλλου εργασίας ένα κείμενο που ανήκει σε αφηγηματικό είδος διαφορετικό από αυτό των υπόλοιπων ομάδων (ιστοριογραφία, δημοσιογραφική



είδηση, λογοτεχνική αφήγηση, βιογραφικό σημείωμα, απομνημονεύματα, ημερολόγιο). Στόχος της δραστηριότητας είναι να προσδιορίσουν οι μαθητές το περιεχόμενο, τον τρόπο οργάνωσης των πληροφοριών, τις προϋποθέσεις, τον σκοπό, τις λεξιλογιαματικές επιλογές και το ύφος της αφήγησης, ώστε σε πρώτη φάση να μπορούν να ξεχωρίσουν ανάμεσα σε διαφορετικού τύπου κείμενα αυτά που ανήκουν στον κειμενικό τύπο της αφήγησης.

Κατά το δεύτερο δίωρο, εκκινώντας πάλι από κείμενα αφήγησης διαφορετικά για κάθε ομάδα (κατάθεση αυτόπτη μάρτυρα, βιογραφία, μήνυση, σύντομη είδηση, ανεπτυγμένη είδηση-αφήγηση, μυθιστόρημα) και αξιοποιώντας τις πληροφορίες που δίνονται σε αυτά, οι μαθητές καλούνται να γράψουν κείμενο διαφορετικού αφηγηματικού είδους από το αρχικό. Πρόκειται για διαδικασία δημιουργικής γραφής που προϋποθέτει διαφορετικές επιλογές στο επίπεδο της οπτικής γωνίας, του ύφους, της επιλογής και οργάνωσης των πληροφοριών. Κατά αυτόν τον τρόπο, δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να εφαρμόσουν κριτικά τις αποκτηθείσες γνώσεις, αλλά και να ασκηθούν στην παραγωγή λόγου σε συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις.

Στο τέλος της όλης διαδικασίας, συμπληρώνουν εννοιολογικό χάρτη που αποδελτιώνει τα χαρακτηριστικά της αφήγησης ως πράξης επικοινωνίας και αξιολογεί την επίτευξη στόχων που σχετίζονται με τις γνώσεις για τη γλώσσα και τους γραμματισμούς.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Ο κεντρικός άξονας γύρω από τον οποίο αρθρώνεται η διδακτική πρόταση είναι οι πολυγραμματισμοί. Πρόκειται για προσέγγιση που δίνει έμφαση στην «τριβή» των μαθητών με κειμενικά είδη και τύπους από ένα ευρύ ρεπερτόριο πηγών και μέσων με



στόχο να αποκτήσουν μια «κριτική μεταγλώσσα», για να κατανοούν την κοινωνικοπολιτισμική δύναμη των κειμένων αυτών και των σχετικών κοινωνικών πρακτικών (Kalantzis & Cope, 2001).

Σύμφωνα δε και με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για τη Νεοελληνική Γλώσσα στην Α΄ Λυκείου, τα κείμενα λειτουργούν ως «πόροι» από τους οποίους δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να αποκτήσουν δεξιότητες γλώσσας και γραμματισμού απαραίτητες για τη διαμόρφωσή τους ως πολιτών εγγράμματων και κριτικά σκεπτόμενων (Ν.Π.Σ., 2011: 21053). Σε αυτό το πλαίσιο, γλωσσικοί στόχοι του σεναρίου, όπως η εξοικείωση των μαθητών με τα βασικά χαρακτηριστικά και τη μεταγλώσσα που σχετίζεται με τον κειμενικό τύπο της αφήγησης, δεν αποτελούν αυτοσκοπό, αλλά συναρτώνται και διευκολύνουν την κριτική ανάγνωση, αλλά και παραγωγή κειμένων ενταγμένων σε επικοινωνιακό πλαίσιο.

Βασικός στόχος είναι η καλλιέργεια τόσο της κειμενικής (discourse/textual competence) όσο και της πραγματολογικής ικανότητας (pragmatic competence) των μαθητών. Η πρώτη προσδιορίζεται ως δυνατότητα κατανόησης αλλά και παραγωγής κειμενικών ειδών και τύπων σε συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις, ενώ η δεύτερη περιγράφεται ως δυνατότητα επικοινωνίας μέσω επιλογής των κατάλληλων δομικών, λεξιλογικών και υφολογικών στοιχείων ανάλογα με το είδος του κειμένου, την επικοινωνιακή περίσταση, την προθετικότητα του πομπού και την κοινωνική ταυτότητα του δέκτη (Μιχάλης, 2009: 2).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να κατανοήσουν ότι τα αφηγηματικά κείμενα τόσο στο επίπεδο του περιεχομένου και της οργάνωσης των πληροφοριών όσο και στο επίπεδο των



λεξικογραμματικών επιλογών αποτυπώνουν την οπτική γωνία του αφηγητή, όπως αυτή διαμορφώνεται από την κοινωνική και πολιτισμική του ταυτότητα.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να εξοικειωθούν με το περιεχόμενο βασικών εννοιών που σχετίζονται με την αφήγηση, όπως «αφηγητής», «αφηγηματικό περιεχόμενο», «αφηγηματική πράξη», «οπτική γωνία της αφήγησης».
- Να γνωρίσουν τα είδη κειμένων που ανήκουν στον κειμενικό τύπο της αφήγησης.
- Να κατανοήσουν ότι οι αιτιακές και χρονικές σχέσεις αποτελούν βασικές αρχές αλληλοσύνδεσης των αφηγούμενων γεγονότων και να καταστούν ικανοί να τις εντοπίζουν στα αφηγηματικά κείμενα.
- Να προσδιορίσουν μακροκειμενικές επιλογές στα αφηγηματικά κείμενα, όπως η οργάνωση του χρόνου.
- Να παρατηρήσουν το είδος των ρηματικών προσώπων και χρόνων που χρησιμοποιεί η αφήγηση, ανάλογα με την οπτική γωνία του αφηγητή, το είδος και τον σκοπό του αφηγηματικού κειμένου.
- Να έρθουν σε επαφή με την ποικιλία των υφολογικών επιπέδων και να προσδιορίσουν τις υφολογικές επιλογές μιας αφήγησης σε σχέση με την εκάστοτε επικοινωνιακή περίσταση.

Γραμματισμοί

Επιχειρείται οι μαθητές:

- Να αναγνωρίσουν τον ρόλο της γλώσσας στη συγκρότηση των αφηγηματικών κειμένων (γλωσσικός γραμματισμός).
- Να εξοικειωθούν κριτικά με την αφήγηση και τις ποικίλες εκδοχές της: στο σχολικό πλαίσιο, στην καθημερινότητα, στη Λογοτεχνία, στην Ιστορία (γλωσσικός – κριτικός γραμματισμός).



- Να καλλιεργήσουν αφηγηματικές ικανότητες, προβαίνοντας στις κατάλληλες επιλογές, ανάλογα με το αφηγηματικό είδος (γλωσσικός γραμματισμός).
- Να αναγνωρίζουν στα αφηγηματικά κείμενα τα χαρακτηριστικά εκείνα που τα διαφοροποιούν από κείμενα διαφορετικού κειμενικού τύπου, όπως περιγραφής ή επιχειρηματολογίας (γλωσσικός – κριτικός γραμματισμός).
- Να γνωρίσουν το περιβάλλον της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) (ψηφιακός γραμματισμός).
- Να εξοικειωθούν με την αναζήτηση σε ηλεκτρονικά λεξικά (ψηφιακός γραμματισμός).
- Να συγκρίνουν τα λεξικά αυτά ως προς το περιεχόμενο και τη δομή των λημμάτων τους, ώστε να αντιληφθούν τις ειδολογικές διαφορές τους (κριτικός γραμματισμός).
- Να ασκηθούν στην αξιοποίηση λογισμικών γενικής χρήσης, όπως ο επεξεργαστής κειμένου (ψηφιακός γραμματισμός).
- Να ασκηθούν στην ηλεκτρονική αξιολόγηση μέσω συμπλήρωσης ή δημιουργίας εννοιολογικού χάρτη (ψηφιακός γραμματισμός).

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές που επιλέγονται στο σενάριο υπακούουν στις αρχές της διερευνητικής μάθησης και της συνεργατικής οικοδόμησης της γνώσης. Σε συνθήκες μαθητοκεντρικής διδασκαλίας, οι μαθητές αξιοποιούν ψηφιακούς πόρους για ανάγνωση και γραφή, μελετούν κριτικά μια ποικιλία αφηγηματικών κειμένων, ασκούνται στη δημιουργική γραφή σε ηλεκτρονικό περιβάλλον, αξιολογούν και αξιολογούνται σε ένα πλαίσιο ενεργητικής μάθησης.



Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Τα αφηγηματικά κείμενα εντάσσονται τόσο στην καθημερινότητα του προφορικού λόγου των μαθητών όσο και στις ακουστικές και αναγνωστικές προσλαμβάνουσές τους. Αποτελούν δε σημαντικό μέρος τόσο του σχολικού λόγου που αναπτύσσεται σε επίπεδο προφορικό και γραπτό, όσο και των κειμένων που περιλαμβάνονται στα διδακτικά εγχειρίδια. Θεωρείται, λοιπόν, σημαντικό να εμπλακούν οι μαθητές σε δραστηριότητες διερεύνησης των χαρακτηριστικών τους αλλά και αξιοποίησης αυτών για την παραγωγή δικών τους αφηγηματικών κειμένων που πληρούν τις προϋποθέσεις μιας αποτελεσματικής επικοινωνίας.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το διδακτικό σενάριο συνδέεται με την ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Α΄ Λυκείου με τίτλο «Αφήγηση» και εστιάζει στις υποενότητες: 1. Ορισμός της αφήγησης, 2. Αφηγηματικό περιεχόμενο και αφηγηματική πράξη, 3. Αφηγηματικά είδη, το ύφος και ο σκοπός τους, 4. Ποιος αφηγείται, 5. Η οπτική γωνία στην αφήγηση (εκτός από το μέρος «Η οπτική γωνία στη λογοτεχνική αφήγηση»). Εντάσσεται δε στην 3η θεματική ενότητα του Νέου Προγράμματος Σπουδών της Α΄ Λυκείου, δομημένη πάνω στον ακόλουθο άξονα: «Το κείμενο: η δομή, τα χαρακτηριστικά του και η ποικιλότητά του».

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η διδακτική πρόταση οικοδομείται στο σύνολό της στη βάση της αξιοποίησης των ΤΠΕ τόσο από τον εκπαιδευτικό όσο και από τους μαθητές. Σε ό,τι αφορά τους μαθητές, αξιοποιούν τις ΤΠΕ ως μέσα πρακτικής γραμματισμού, ως μέσα δηλαδή ανάγνωσης, γραφής και αναπαράστασης της γνώσης, σε ένα πλαίσιο αλληλεπίδρασης μεταξύ τους αλλά και με τον εκπαιδευτικό. Πιο συγκεκριμένα, έχουν τη δυνατότητα να ασκηθούν στη χρήση ανοιχτών ψηφιακών περιβαλλόντων, όπως τα ηλεκτρονικά



λεξικά, στη χρήση του επεξεργαστή κειμένου για την παραγωγή γραπτών κειμένων, αλλά και στην αξιοποίηση λογισμικού εννοιολογικής χαρτογράφησης για αναπαράσταση και αξιολόγηση της αποκτηθείσας γνώσης, αποκτώντας, παράλληλα, τη δυνατότητα να έχουν άμεση αντίληψη των χαρακτηριστικών και της ευχρηστίας τους. Ειδικότερα, η αξιοποίηση του εννοιολογικού χάρτη δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να οπτικοποιήσουν τις σχέσεις μεταξύ εννοιών (Δαβή & Μακρής, 2008: 6) και εν προκειμένω αυτών που σχετίζονται με την αφήγηση ως διαδικασία αλλά και κειμενικό αποτέλεσμα.

Κείμενα

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Λυκείου:

«[Κώστας Βάρναλης \(1884-1974\)](#)» Βιογραφικό σημείωμα [τελευταία επίσκεψη: 28/08/2013]

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Λυκείου:

Γ. Σεφέρης, [Επί Ασπιάθων](#) [τελευταία επίσκεψη: 28/08/2013]

Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου:

[Κείμενο 5 \[Βιογραφία του Σπύρου Λούη\]](#) [τελευταία επίσκεψη: 29/08/2013]

Νεοελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου:

«[Παράδειγμα1](#)» [τελευταία επίσκεψη: 28/08/2013]

Ρενέ Γκοσινί – Ζαν Ζακ Σανπέ [[Μιλάτε με το διπλανό σας](#)], *Ο μικρός Νικόλας και η παρέα του* (μτφρ. Ανδρέας Καρακίτσιος. Αθήνα: Σύγχρονοι ορίζοντες 2000 [τελευταία επίσκεψη: 29/08/2013])

Έκφραση - Έκθεση Α' Γενικού Λυκείου:

[Κατάθεση αυτόπτη μάρτυρα σε τροχαίο ατύχημα](#) [τελευταία επίσκεψη: 29/08/2013]

[Κείμενο 5](#), Γιάννη Μπεράτη, *Μια ματιά στο εργαστήρι του Γ. Μπεράτη, Το Πλατύ Ποτάμι*, Αθήνα: Ερμής 1973, σ. 467-468 [τελευταία επίσκεψη: 28/08/2013]

[Μήνυση φοιτητών](#) [τελευταία επίσκεψη: 29/08/2013]

Αρχαία Ιστορία Α' Γυμνασίου:



«[Η τύχη των ελληνιστικών κρατών](#)» [τελευταία επίσκεψη: 28/08/2013]

Φυσική Αγωγή Α', Β', Γ', Γυμνασίου:

«[Η ενόργανη γυμναστική ως μορφή άσκησης](#)» [τελευταία επίσκεψη: 28/08/2013]

Εφαρμογές Πληροφορικής Υπολογιστών Α', Β', Γ' Λυκείου Γενικής Παιδείας:

«[Ολα αλλάζουν](#)» [τελευταία επίσκεψη: 28/08/2013]

Φυσική Γ' Λυκείου Γενικής Παιδείας

«[Το φασματοσκόπιο](#)» [τελευταία επίσκεψη: 28/08/2013]

Κονόμος Ντίνος, «[Διήγηση Θεόδωρου Κολοκοτρώνη](#)» [στο:] *Ο Γεώργιος Τερτσέτης και τα ευρισκόμενα έργα του*, Αθήνα: Έκδοση Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων 1984 [διαθέσιμο και σε μορφή *.pdf] [τελευταία επίσκεψη: 28/08/2013]

«[17 ημέρες κυκλωμένοι από κροκοδείλους](#)», εφ. *Τα Νέα* (15/03/2003) [στο:] Σώμα Κειμένων της εφ. *ΤΑ ΝΕΑ* από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [τελευταία επίσκεψη: 29/08/2013]

«[Βουτιά θανάτου με Ι.Χ.](#)», εφ. *Τα Νέα* (15/01/2003) [στο:] Σώμα Κειμένων της εφ. *ΤΑ ΝΕΑ* από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [τελευταία επίσκεψη: 29/08/2013]

«[Εισαγωγή: Ο Ελληνισμός εκτός των εθνικών συνόρων](#)», στον Κόμβο «Ελληνική Ιστορία» του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού [τελευταία επίσκεψη: 28/08/2013]

«[Ισόβιο αποκλεισμό σε δύο διαιτητές επέβαλε η UEFA](#)», *ΤΑ ΝΕΑ*gr (23/08/2013) [τελευταία επίσκεψη: 28/08/2013]

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^ο ΔΙΩΡΟ [Εργαστήριο Πληροφορικής]

Πριν από την έναρξη της διδασκαλίας, ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να έχει προβεί σε κάποιες ενέργειες απαραίτητες για την υλοποίηση του σεναρίου. Πιο συγκεκριμένα, χρειάζεται να έχει αποθηκεύσει στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή ή των



υπολογιστών στους οποίους θα δουλέψει η κάθε ομάδα το φύλλο εργασίας που αντιστοιχεί σε αυτήν. Εναλλακτικά, μπορεί να έχει αποθηκεύσει όλα τα φύλλα (καθένα από αυτά φέρει το όνομα της ομάδας η οποία θα δουλέψει με αυτό) στον «κοινόχρηστο φάκελο» ενός από τους σταθμούς εργασίας, έχοντας ενεργοποιήσει τη λειτουργία του δικτύου που τον καθιστά ορατό από τους υπόλοιπους σταθμούς. Επιπλέον, χρειάζεται να έχει φωτοτυπήσει το φύλλο εργασίας κάθε ομάδας, ώστε να το δώσει σε αυτήν και σε έντυπη μορφή. Τέλος, επειδή οι μαθητές θα εργαστούν σε ομάδες, χρειάζεται να έχει προβεί στη διαδικασία διαμόρφωσης ομάδων με όποιον τρόπο θεωρεί προσφορότερο (για τη σύνθεση και συγκρότηση των μαθητικών ομάδων, βλ. ενδεικτικά Παυλίδου, 2013: 29-33). Το συγκεκριμένο σενάριο έχει σχεδιαστεί για έξι ομάδες.

1^η διδακτική ώρα

Οι μαθητές προσέρχονται στο Εργαστήριο Πληροφορικής και λαμβάνουν τις θέσεις τους ανά ομάδες μπροστά στους σταθμούς εργασίας. Εφόσον υπάρχει η δυνατότητα, καλό είναι κάθε ομάδα να έχει στη διάθεσή της δύο σταθμούς, ώστε στον έναν να συμπληρώνεται το ηλεκτρονικό φύλλο εργασίας και στον άλλον να ανοίγουν οι υπερδεσμοί. Αφού ο εκπαιδευτικός ενημερώσει τους μαθητές για το περιεχόμενο και τη στοχοθεσία αυτής της πρώτης φάσης του σεναρίου, διερευνά την πρότερη γνώση των μαθητών σχετικά με την αφήγηση μέσω ενός ερωτήματος, όπως «Τι είναι αφήγηση;». Στη συνέχεια, καλεί τους μαθητές να ενεργοποιήσουν τους σταθμούς εργασίας και να ανοίξουν από την τοποθεσία που θα τους υποδείξει (επιφάνεια εργασίας ή κοινόχρηστο φάκελο) το φύλλο εργασίας που αντιστοιχεί στην ομάδα τους. Σε κάθε ομάδα δίνει το σχετικό φύλλο και σε έντυπη μορφή. Οι μαθητές μελετούν την αποστολή τους και καλούνται να αναλάβουν ρόλους χειριστή Η/Υ, γραμματέα, συντονιστή, εκπροσώπου, διαμεσολαβητή (ανάλογα με τον αριθμό των μελών της ομάδας). Στην περίπτωση που εργάζονται σε δύο σταθμούς, θα χρειαστούν δύο χειριστές –οι ρόλοι που σημειώνονται στα φύλλα εργασίας αυτού του σεναρίου



αναφέρονται σε τετραμελείς ή πενταμελείς ομάδες (για δυναμικό τμήματος: 24-27 μαθητές).

Αρχικά αναζητούν σε όλα τα ηλεκτρονικά λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) τον ορισμό του όρου «αφήγηση» και τον καταγράφουν στο φύλλο, συζητώντας τη συνάφειά του ή μη με τις δικές τους γνωστικές παραδοχές. Από την αναζήτηση προκύπτουν δύο λήμματα, ένα από το Λεξικό Τριανταφυλλίδη και ένα από το Λεξικό Γεωργακά. Προκειμένου δε να γνωρίσουν ακροθιγώς τα χαρακτηριστικά των εν λόγω ηλεκτρονικών λεξικών, καλούνται να επισημάνουν τις διαφορές στο περιεχόμενο και τη δομή του κάθε λήμματος, καθώς και στο είδος του λεξικού (Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής – Ελληνοαγγλικό Λεξικό). Αφού ολοκληρώσουν τη σύντομη αυτή εργασία (5' περίπου), ο εκπρόσωπος μιας από τις ομάδες ανακοινώνει το αποτέλεσμα της και διατυπώνονται από τους εκπροσώπους των υπόλοιπων ομάδων τυχόν διαφοροποιήσεις.

Στη συνέχεια, οι ομάδες εργάζονται έως το τέλος της διδακτικής ώρας με άξονα τα κείμενα που περιλαμβάνονται στο φύλλο εργασίας τους. Σε όλες τις ομάδες το πρώτο κείμενο που δίνεται ανήκει στον κειμενικό τύπο της αφήγησης. Το κείμενο κάθε ομάδας είναι διαφορετικό και ανήκει σε διαφορετικό αφηγηματικό είδος. Η Ομάδα Α μελετά το κείμενο «[Εισαγωγή: Ο Ελληνισμός εκτός των εθνικών συνόρων](#)» από τον Κόμβο «Ελληνική Ιστορία» του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού (βλ. [Φύλλο Εργασίας Ομάδας Α](#)). Η Ομάδα Β εργάζεται πάνω στη δημοσιογραφική είδηση «[Ισόβιο αποκλεισμό σε δύο διαιτητές επέβαλε η UEFA](#)», δημοσιευμένη στην ηλεκτρονική εφημερίδα *TA NEAgr* (βλ. [Φύλλο Εργασίας Ομάδας Β](#)). Η Ομάδα Γ μελετά το ποίημα του Γ. Σεφέρη [Επί Ασπιάθων](#) ως λογοτεχνική αφήγηση από το ηλεκτρονικό βιβλίο των *Κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Λυκείου* (βλ. [Φύλλο Εργασίας Ομάδας Γ](#)). Η Ομάδα Δ μελετά το βιογραφικό σημείωμα «[Κώστας Βάρναλης \(1884-1974\)](#)» από το ηλεκτρονικό βιβλίο των *Κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Λυκείου* (βλ. [Φύλλο Εργασίας Ομάδας Δ](#)). Η Ομάδα Ε μελετά απομνημονεύματα και συγκεκριμένα εστιάζει στη 2^η παράγραφο του κειμένου



[Αίτηση Θεόδωρου Κολοκοτρώνη](#) (βλ. [Φύλλο Εργασίας Ομάδας Ε](#)). Τέλος, η Ομάδα ΣΤ μελετά ένα ημερολόγιο· πρόκειται για το [Κείμενο 5](#) από το ηλεκτρονικό βιβλίο της Έκφρασης - Έκθεσης Α' Γενικού Λυκείου (βλ. [Φύλλο Εργασίας Ομάδας ΣΤ](#)).

Μέσα από τη μελέτη των κειμένων και τις ερωτήσεις που τα συνοδεύουν επιδιώκεται καταρχάς οι μαθητές να κατανοήσουν ότι υπάρχουν ποικίλα είδη αφήγησης που το καθένα εξυπηρετεί διαφορετικό σκοπό και χρησιμοποιεί ανάλογη γλωσσική ποικιλία, αλλά και να εξοικειωθούν με τη μεταγλώσσα της αφήγησης, όπως αφηγητής, αφηγηματικό περιεχόμενο, αφηγηματική πράξη, οπτική γωνία στην αφήγηση. Επιπλέον, έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με τη θεωρία αυτή, εκκινώντας από τη μελέτη ποικίλων κειμένων σε μια διαδικασία παράλληλης εξοικείωσης με τη θεωρία και την εφαρμογή της. Πιο συγκεκριμένα και με βάση το κείμενό της, κάθε ομάδα καλείται να προσδιορίσει:

- ❖ Ποιος είναι ο πομπός / αφηγητής και ποιος ο δέκτης της αφήγησης.
- ❖ Αν ο αφηγητής συμμετέχει στα γεγονότα που αφηγείται (άμεση γνώση) ως πρωταγωνιστής ή ως αυτόπτης μάρτυρας ή δεν μετέχει (έμμεση γνώση).
- ❖ Το ρηματικό πρόσωπο και τον ρηματικό χρόνο που επικρατεί στην αφήγηση.
- ❖ Τι αφορούν οι πληροφορίες που δίνει ο πομπός (τον τόπο, τον χρόνο, τα πρόσωπα, τα (πιθανά) αίτια του γεγονότος ή των γεγονότων, τη χρονική διαδοχή των συμβάντων).
- ❖ Τα συμβάντα που συνδέονται αιτιολογικά μεταξύ τους, καθώς και τους δείκτες αιτιότητας όπου υπάρχουν.
- ❖ Τους χρονικούς δείκτες της αφήγησης που δηλώνουν τη χρονική αλληλουχία των γεγονότων.
- ❖ Την κατηγορία αφηγηματικού είδους στην οποία ανήκει το κείμενο (Αφήγηση πραγματικού γεγονότος – Αφήγηση πλασματικού γεγονότος ή Μεικτή αφήγηση).



- ❖ Αν η αφήγηση εξυπηρετεί στόχους της Λογοτεχνίας (μυθοπλαστική αφήγηση), στόχους της Ιστορίας (ιστορική αφήγηση) ή καθημερινές ανάγκες (ρεαλιστική αφήγηση).
- ❖ Τον συγκεκριμένο στόχο της αφήγησης σε κάθε κείμενο.
- ❖ Το αφηγηματικό είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο, αφού λάβουν υπόψη τον πομπό, τον δέκτη, το περιεχόμενο, τον σκοπό, το ύφος, τη δομή του (Ιστοριογραφία, Βιογραφικό σημείωμα, Βιογραφία, Αυτοβιογραφία, Μυθιστορηματική βιογραφία, Ημερολόγιο, Απομνημονεύματα, Μαρτυρία/Μαρτυρική κατάθεση, Προσωπική αφήγηση, Υπηρεσιακή αναφορά, Επιστημονική ανακοίνωση, Πρακτικά συνεδρίασης, Επιστολή διαμαρτυρίας, Επιστολή/αλληλογραφία, Μυθιστόρημα, Ιστορικό μυθιστόρημα, Αφηγηματικό ποίημα, Παραμύθι, Είδηση/ρεπορτάζ/αθλητική αφήγηση, Χρονογράφημα/Ευθυμογράφημα, Σενάριο, Δικανική (νομική) αφήγηση, Μήνυση, Ηλεκτρονική/διαδικτυακή επικοινωνία (chat, e-mail, sms).
- ❖ Το ύφος του αφηγηματικού κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη τον πομπό, τον δέκτη, τον τόπο, τον χρόνο, το περιεχόμενο, τον σκοπό της επικοινωνίας, το είδος του αφηγηματικού κειμένου και το μέσο/κανάλι που χρησιμοποιείται. Στο σημείο αυτό δίνεται ενεργός σύνδεσμος για τα επίπεδα ύφους από το βιβλίο των [Γλωσσικών Ασκήσεων](#).

Στη συνέχεια του φύλλου δίνονται πέντε κείμενα κοινά για όλες τις ομάδες τα οποία ανήκουν σε διαφορετικό κειμενικό τύπο (περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία) και ζητείται από τους μαθητές να προσδιορίσουν αυτά που ανήκουν στον κειμενικό τύπο της αφήγησης, αιτιολογώντας τις επιλογές τους.

2^η διδακτική ώρα

Οι ομάδες παρουσιάζουν τη δουλειά τους, αφού διαβάσουν στην ολομέλεια το κείμενο πάνω στο οποίο εργάστηκαν (ο εκπαιδευτικός μπορεί να το προβάλλει από το



αρχείο του μέσω βιντεοπροβολέα ή σε διαδραστικό πίνακα). Επιστά δε την προσοχή των υπόλοιπων ομάδων στις παρουσιάσεις, καθώς θα κληθούν στην επόμενη φάση να συμπληρώσουν εννοιολογικό χάρτη με τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξαν όλες οι ομάδες.

Η αξιολόγηση σε αυτή τη φάση είναι τόσο διαμορφωτική όσο και τελική. Ο εκπαιδευτικός παρακολουθεί την εργασία των ομάδων, είναι αποδέκτης των αποριών και δυσκολιών τους, επισημαίνει περιπτώσεις αποσυντονισμού ή έλλειψης αυτοοργάνωσης της ομάδας. Επιπλέον, αξιολογεί από κοινού με τους μαθητές τις εργασίες κατά την παρουσίαση καθεμιάς στην ολομέλεια με άξονες την ορθότητα, την ακρίβεια και την πληρότητα των απαντήσεων.

Ο εμπλουτισμός του αρχείου του εκπαιδευτικού ή του portfolio των μαθητών μετά την ολοκλήρωση της εργασίας μπορεί να γίνει με ποικίλους τρόπους. Οι απλούστεροι στη φάση αυτή είναι η μεταφορά μέσω flash USB ή η αποστολή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

2^ο ΔΙΩΡΟ [Εργαστήριο Πληροφορικής]

Πριν από την έναρξη της φάσης αυτής, ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να έχει προβεί στις ακόλουθες απαραίτητες ενέργειες για την εφαρμογή της διδακτικής πρότασης: α. να έχει αποθηκεύσει στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή ή των υπολογιστών στους οποίους θα δουλέψει η κάθε ομάδα το φύλλο εργασίας που αντιστοιχεί σε αυτήν. Εναλλακτικά, μπορεί να έχει αποθηκεύσει όλα τα φύλλα (καθένα από αυτά φέρει το όνομα της ομάδας η οποία θα δουλέψει με αυτό) στον «κοινόχρηστο φάκελο» ενός από τους σταθμούς εργασίας, έχοντας ενεργοποιήσει τη λειτουργία του δικτύου που τον καθιστά ορατό από τους υπόλοιπους σταθμούς, β. να έχει φωτοτυπήσει τα φύλλα εργασίας, ώστε να μοιράσει σε κάθε ομάδα σε έντυπη μορφή το φύλλο που της αντιστοιχεί, γ. να έχει δημιουργήσει ατελή εννοιολογικό χάρτη,



αξιοποιώντας κάποιο από τα λογισμικά εννοιολογικής χαρτογράφησης (βλ. συνοπτική παρουσίαση σχετικών εργαλείων [εδώ](#) και για το CmapTools [εδώ](#)), προκειμένου να συμπληρωθεί από τις ομάδες κατά τη 2^η διδακτική ώρα της φάσης αυτής, δ. να έχει εγκαταστήσει το λογισμικό αυτό στους σταθμούς εργασίας των μαθητών, ε. να έχει σώσει στην επιφάνεια εργασίας ή στον κοινόχρηστο φάκελο το αρχείο με τον ατελή νοητικό χάρτη. Αν οι ενέργειες δ και ε δεν είναι εφικτές, ο εκπαιδευτικός μπορεί να μοιράσει τον χάρτη προς συμπλήρωση σε έντυπη μορφή.

1^η διδακτική ώρα

Οι ομάδες προσέρχονται στο Εργαστήριο Πληροφορικής και καταλαμβάνουν τις θέσεις τους στους σταθμούς εργασίας. Ο εκπαιδευτικός, αφού ενημερώσει τους μαθητές για το περιεχόμενο και τους στόχους της φάσης αυτής, τους καλεί να ανοίξουν τους σταθμούς εργασίας και να αναζητήσουν (στην επιφάνεια εργασίας ή μέσω δικτύου στον κοινόχρηστο φάκελο του σταθμού που θα τους υποδειξεί) το φύλλο εργασίας της ομάδας τους. Παράλληλα, μοιράζει σε κάθε ομάδα το φύλλο εργασίας της σε έντυπη μορφή.

Στο φύλλο κάθε ομάδας δίνεται μέσω υπερδεσμού σύντομο αφηγηματικό κείμενο που ανήκει σε προσδιορισμένο αφηγηματικό είδος και ζητείται από τους μαθητές να αναδιηγηθούν το περιεχόμενό του, συνθέτοντας κείμενο που να ανήκει σε διαφορετικό είδος αφήγησης. Στην Ομάδα Α δίνεται [κατάθεση](#) αυτόπτη μάρτυρα σε τροχαίο ατύχημα και ζητείται να υποθέσουν ότι είναι ο οδηγός που προκάλεσε το τροχαίο και αφηγείται το περιστατικό στην οικογένειά του, εκφράζοντας τα προσωπικά του συναισθήματα και προσθέτοντας λεπτομέρειες και σχόλια (βλ. [Φύλλο Εργασίας Ομάδας Α](#)). Στην Ομάδα Β δίνεται απόσπασμα από [βιογραφία](#) του Σπύρου Λούη και οι μαθητές καλούνται να συντάξουν το αυτοβιογραφικό του σημείωμα (βλ. [Φύλλο Εργασίας Ομάδας Β](#)). Η ομάδα Γ μελετά [μήνυση](#) φοιτητών εναντίον ταξιδιωτικού πράκτορα και καλείται να γράψει σύντομη είδηση στην οποία να παραθέτει τα γεγονότα αντικειμενικά και στη χρονική τους διαδοχή (βλ. [Φύλλο](#)



Εργασίας Ομάδας Γ). Στην Ομάδα Δ δίνεται σύντομη είδηση από τον ημερήσιο Τύπο και της ζητείται να συντάξει την κατάθεση αυτόπτη μάρτυρα, με αφήγηση των γεγονότων σε χρονολογική σειρά και χωρίς έκφραση προσωπικών συναισθημάτων (βλ. Φύλλο Εργασίας Ομάδας Δ). Στο φύλλο εργασίας της Ομάδας Ε ο υπερδεσμός οδηγεί σε ανεπτυγμένη είδηση-αφήγηση από τον ημερήσιο Τύπο και ζητείται από τους μαθητές να υποθέσουν ότι είναι ένα από τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα της ιστορίας που αφηγείται την περιπέτειά του στο ημερολόγιό του (βλ. Φύλλο Εργασίας Ομάδας Ε). Τέλος, στην Ομάδα ΣΤ δίνεται απόσπασμα από μυθιστόρημα και οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν την αφήγηση ενός από τα περιστατικά από την οπτική γωνία της δασκάλας (βλ. Φύλλο Εργασίας Ομάδας ΣΤ).

Από τις ομάδες ζητείται, επίσης, να προσδιορίσουν το ύφος της αφήγησης στο κείμενο που δημιούργησαν, καθώς και τις αλλαγές που έκαναν στη σύνταξη, το ρηματικό πρόσωπο, το λεξιλόγιο και την παρουσίαση των γεγονότων.

Στόχος της δραστηριότητας είναι να αντιληφθούν οι μαθητές αφενός ότι το ίδιο γεγονός (αφηγηματικό περιεχόμενο) μπορεί να παρουσιαστεί με διαφορετικό τρόπο (αφηγηματική πράξη), αφετέρου ότι οι επιλογές κατά την αφήγηση εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την οπτική γωνία του αφηγητή, η οποία είναι ανάλογη με τη γνώση του για τα γεγονότα, τον επιδιωκόμενο σκοπό, τον τρόπο σκέψης, τη συναισθηματική του φόρτιση.

Ο εκπαιδευτικός κατά τη διάρκεια της εργασίας των ομάδων έχει ρόλο κυρίως εμπνευστή και συμβούλου. Κατευθύνει, αν χρειαστεί, τους μαθητές, επιλύοντας απορίες στον διαμεσολαβητή, αλλά και παρακολουθεί τον τρόπο συνεργασίας των μαθητών, παρεμβαίνοντας όπου παρατηρεί αποσυντονισμό, χαλάρωση ή ελλιπή συμμετοχή μελών στην ομάδα.

2^η διδακτική ώρα

Κάθε ομάδα παρουσιάζει το αρχικό κείμενο και το κείμενο που συνέταξε η ίδια, προσδιορίζοντας και αιτιολογώντας τις αλλαγές που επέφερε. Οι μαθητές των άλλων



ομάδων και στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός διατυπώνουν τις παρατηρήσεις τους για την αποτελεσματικότητα του κειμένου και των επιλογών της ομάδας σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του αφηγηματικού είδους που παρήγαγαν, την οπτική γωνία του αφηγητή και τον σκοπό της αφήγησης.

Τέλος, ο εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές να ανοίξουν με το λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης του υπολογιστή τους το αρχείο από την επιφάνεια εργασίας ή τον κοινόχρηστο φάκελο που θα τους υποδείξει. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει η δυνατότητα να εγκατασταθεί το λογισμικό στους σταθμούς, ο εκπαιδευτικός μοιράζει τον χάρτη προς συμπλήρωσης σε έντυπη μορφή. Οι ομάδες συμπληρώνουν τον εννοιολογικό χάρτη που ελέγχει τον βαθμό επίτευξης των γνωστικών στόχων του σεναρίου. Την παρουσίαση μπορεί να την κάνει ο εκπρόσωπος μίας εκ των ομάδων, ενώ οι υπόλοιπες υποδεικνύουν τυχόν διορθώσεις. Αν οι μαθητές έχουν εργαστεί στους υπολογιστές και υπάρχει εκτυπωτής στο εργαστήριο, ο εκπαιδευτικός μπορεί να εκτυπώσει τον χάρτη, ώστε να τον φωτοτυπήσει μετά το πέρας της διαδικασίας και να τον μοιράσει σε όλους τους μαθητές. Εναλλακτικά, μπορεί να έχει συμπληρώσει από πριν ο ίδιος τον εννοιολογικό χάρτη και να τον έχει έτοιμο σε έντυπη μορφή, για να τον μοιράσει στους μαθητές για το αρχείο τους.



ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Α

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Α

Αποστολή: Αποστολή σας είναι: α. να προσδιορίσετε το περιεχόμενο του όρου «αφήγηση» μέσω αναζήτησης σε ηλεκτρονικά λεξικά, β. να επισημάνετε χαρακτηριστικά της αφήγησης στο κείμενο που σας δίνεται με υπερδεσμό, γ. να εντοπίσετε μέσα από σώμα αυθεντικών κειμένων αυτά που ανήκουν στον κειμενικό τύπο της αφήγησης.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια. Οι απαντήσεις στα τρία πρώτα ζητούμενα θα ανακοινωθούν αμέσως μετά την ολοκλήρωσή τους. Η ανακοίνωση των υπολοίπων θα γίνει κατά την επόμενη διδακτική ώρα.

Χρόνος εργασίας: Για τα τρία πρώτα ζητούμενα 5', για τα υπόλοιπα 25' περίπου.

1. Αναζητήστε σε όλα τα λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) τον ορισμό του όρου «αφήγηση» και καταγράψτε τον.

.....



2. Σε τι ενδεχομένως διαφοροποιείται από τους ορισμούς που διατυπώθηκαν στην τάξη προφορικά;

.....

3. Από την αναζήτησή σας προέκυψαν δύο λήμματα, ένα από το Λεξικό Τριανταφυλλίδη και ένα από το Λεξικό Γεωργακά. Ποιες διαφορές επισημαίνετε στο περιεχόμενο και στη δομή του κάθε λήμματος, καθώς και στο είδος του λεξικού;

.....

4. Μελετήστε το κείμενο «[Εισαγωγή: Ο Ελληνισμός εκτός των εθνικών συνόρων](#)».

α. Ποιος είναι ο πομπός / αφηγητής και ποιος ο δέκτης της αφήγησης;

.....

β. Ο αφηγητής (επιλέξτε):

μετέχει στα γεγονότα (άμεση γνώση)	δεν μετέχει στα γεγονότα (έμμεση γνώση)
ως πρωταγωνιστής	
ως αυτόπτης μάρτυρας	

γ. Ποιο ρηματικό πρόσωπο επικρατεί στην αφήγηση;

δ. Ποιος ρηματικός χρόνος επικρατεί στην αφήγηση;

ε. Οι πληροφορίες που δίνει ο πομπός αφορούν (σημειώστε):

τον τόπο	τα (πιθανά) αίτια του γεγονότος ή των γεγονότων
τον χρόνο	τη χρονική διαδοχή των συμβάντων



τα πρόσωπα

στ. «Καθολική αρχή της αφήγησης είναι οι σχέσεις αιτιότητας, δηλαδή οι τρόποι με τους οποίους μια κατάσταση ή ένα συμβάν επηρεάζει τους όρους εμφάνισης μιας άλλης κατάστασης ή συμβάντος» (Π. Πολίτης, 2006). Να καταχωρίσετε στον παρακάτω πίνακα τα συμβάντα που συνδέονται αιτιολογικά μεταξύ τους, επισημαίνοντας και τους δείκτες αιτιότητας όπου υπάρχουν (να προσθέσετε στον πίνακα νέες γραμμές, αν χρειάζεται).

ΣΥΜΒΑΝ Α	ΣΥΜΒΑΝ Β	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ

ζ. Να σημειώσετε τους χρονικούς δείκτες της αφήγησης που δηλώνουν τη χρονική αλληλουχία των γεγονότων.

.....

η. Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες αφηγηματικού είδους ανήκει το κείμενο; (υπογραμμίστε)

Αφήγηση πραγματικού γεγονότος / Αφήγηση πλασματικού γεγονότος / Μεικτή

θ. Η αφήγηση στο κείμενο εξυπηρετεί (επιλέξτε):

Στόχους της λογοτεχνίας (μυθοπλαστική αφήγηση)

Στόχους της ιστορίας (ιστορική αφήγηση)

Καθημερινές ανάγκες (ρεαλιστική αφήγηση)



ι. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο συγκεκριμένος στόχος της αφήγησης στο κείμενο;

.....

ια. Να επιλέξετε από τα παρακάτω το αφηγηματικό είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο, αφού λάβετε υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, το περιεχόμενο, τον σκοπό, το ύφος, και τη δομή του.

Ιστοριογραφία	Βιογραφικό σημείωμα
Βιογραφία	Αυτοβιογραφία
Μυθιστορηματική βιογραφία	Ημερολόγιο
Απομνημονεύματα	Μαρτυρία / μαρτυρική κατάθεση
Προσωπική αφήγηση	Υπηρεσιακή αναφορά
Επιστημονική ανακοίνωση	Πρακτικά συνεδρίασης
Επιστολή διαμαρτυρίας	Επιστολή / αλληλογραφία
Μυθιστόρημα	Ιστορικό μυθιστόρημα
Αφηγηματικό ποίημα	Παραμύθι
Είδηση / ρεπορτάζ / αθλητική αφήγηση	Χρονογράφημα / Ευθυμογράφημα
Σενάριο	Δικανική (νομική) αφήγηση
Μήνυση	Ηλεκτρονική / διαδικτυακή επικοινωνία (chat, e-mail, sms)

ιβ. Να προσδιορίσετε το ύφος του αφηγηματικού κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, τον τόπο, τον χρόνο, το περιεχόμενο, τον σκοπό της επικοινωνίας, το είδος του αφηγηματικού κειμένου και το μέσο / κανάλι που χρησιμοποιείται. Συμβουλευτείτε για τα επίπεδα ύφους το βιβλίο των *Γλωσσικών Ασκήσεων* [εδώ](#).

.....



5. Ποια από τα παρακάτω κείμενα είναι αφηγηματικά; Πώς αιτιολογείτε την επιλογή σας;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τι στριμωγμένοι που ήμασταν σε κείνη την πλατφόρμα του λεωφορείου! Και τι γελοίος κι ανόητος που έδειχνε εκείνος ο νεαρός! Και τι θαρρείτε πως έκανε; Ούτε λίγο ούτε πολύ τα 'βαλε με τον ταλαίπωρο το διπλανό του! Κι ο λόγος; Ισχυρίστηκε -αυτός ο λιμοκοντόρος!- πως το ανθρωπάκι δίπλα του τον έσπρωχνε! Σα να μην έφτανε αυτό, μόλις είδε μια θέση ελεύθερη, όρμηξε να την πιάσει! Αντί να την παραχωρήσει σε μια κυρία!

Δύο ώρες αργότερα, μαντέψτε ποιον συνάντησα μπροστά στο σταθμό του Σαιν Λαζάρ; Τον ίδιο το λιμοκοντόρο! Να παίρνει συμβουλές για το ντύσιμό του! Από κάποιο φίλο του!

Απίστευτο!

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Το φασματοσκόπιο (ή φασματογράφος) πρίσματος είναι ένα όργανο με το οποίο γίνεται η ανάλυση μίας δέσμης φωτός και η μελέτη του φάσματός της. Αποτελείται από τρία βασικά μέρη, τον κατευθυντήρα, το πρίσμα και τη διόπτρα. Το φως μίας πηγής εισέρχεται στον κατευθυντήρα, εξέρχεται από αυτόν, έτσι ώστε οι ακτίνες να είναι μεταξύ τους παράλληλες, προσπίπτει στο πρίσμα και αναλύεται στο φάσμα του. Οι εξερχόμενες ακτίνες παρατηρούνται από τη διόπτρα. Περιστρέφοντας το πρίσμα ή τη διόπτρα μπορούμε να παρατηρήσουμε τα διάφορα μήκη κύματος. Αν στη διόπτρα προσαρμόσουμε το φακό μιας φωτογραφικής μηχανής, το φάσμα αποτυπώνεται στο φιλμ (φασματογράφος) και έτσι μπορούμε να μελετάμε τα μήκη κύματος του φωτός που εκπέμπει μία πηγή, λόγω χάρη το πυρακτωμένο νήμα ενός λαμπτήρα φωτισμού (λαμπτήρας πυρακτώσεως), ή μία λυχνία ατμών νατρίου.



ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Τα ελληνιστικά βασίλεια δέχθηκαν ένα μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα από την Ελλάδα και απέβησαν για πολλά χρόνια κυψέλες του ελληνικού πολιτισμού. Βαθμιαία παρήκμασαν και υπέκυψαν στη Ρώμη, τη νέα δύναμη που πρόβαλε στη Δύση.

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

Δειλά δειλά στις αρχές της δεκαετίας του '80 και έκτοτε με εντυπωσιακά επιταχυνόμενους ρυθμούς, οι υπολογιστές έχουν εισχωρήσει τόσο στο χώρο της δουλειάς, όσο και στο σπίτι, σε κάθε σημείο του πλανήτη. Η μείωση του όγκου τους, η μαζική παραγωγή τους με παράλληλη μείωση του κόστους, η εξάπλωση των εφαρμογών τους σε όλες σχεδόν τις δραστηριότητες, η σύζευξή τους με τις τηλεπικοινωνίες και η εντυπωσιακή εξέλιξη εφαρμογών με την τεχνολογία των πολυμέσων έφεραν τα μηχανήματα αυτά, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κοντά σε κάθε σχεδόν άνθρωπο.

ΚΕΙΜΕΝΟ Ε

Η ενόργανη γυμναστική σε βοηθάει να ασκήσεις όλες τις μυϊκές ομάδες, μικρές ή μεγάλες. Επιπλέον να καλλιεργήσεις:

- Αυτό-πειθαρχία, γιατί μαθαίνεις ποια είναι τα όρια του σώματός σου και δεν τα υπερβαίνεις.*
- Αυτοπεποίθηση και θάρρος, γιατί μπορείς να δοκιμάζεις νέες δεξιότητες με συνεχώς αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας.*
- Συνεργασία, καθώς για να κάνεις κάποιες ασκήσεις θα πρέπει να σε βοηθούν με συγκεκριμένο τρόπο οι συμμαθητές σου και το ίδιο να πράττεις και εσύ.*
- Υπευθυνότητα, γιατί θα πρέπει να γνωρίζεις με ποιον ακριβώς τρόπο θα βοηθήσεις σε μια συγκεκριμένη άσκηση το συναθλητή σου.*
- Δημιουργικότητα, καθώς για να πραγματοποιήσεις μια μικρή σύνθεση (πρόγραμμα) θα πρέπει να επιλέξεις μια σειρά ανεξάρτητων ασκήσεων με τρόπο ορθολογικό αλλά και πρωτότυπο.*

.....



1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Β

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Β

Αποστολή: Αποστολή σας είναι: α. να προσδιορίσετε το περιεχόμενο του όρου «αφήγηση» μέσω αναζήτησης σε ηλεκτρονικά λεξικά, β. να επισημάνετε χαρακτηριστικά της αφήγησης στο κείμενο που σας δίνεται με υπερδεσμό, γ. να εντοπίσετε μέσα από σώμα αυθεντικών κειμένων αυτά που ανήκουν στον κειμενικό τύπο της αφήγησης.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια. Οι απαντήσεις στα τρία πρώτα ζητούμενα θα ανακοινωθούν αμέσως μετά την ολοκλήρωσή τους. Η ανακοίνωση των υπολοίπων θα γίνει κατά την επόμενη διδακτική ώρα.

Χρόνος εργασίας: Για τα τρία πρώτα ζητούμενα 5', για τα υπόλοιπα 25' περίπου.

1. Αναζητήστε σε όλα τα λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) τον ορισμό του όρου «αφήγηση» και καταγράψτε τον.
.....

2. Σε τι ενδεχομένως διαφοροποιείται από τους ορισμούς που διατυπώθηκαν στην τάξη προφορικά;



3. Από την αναζήτησή σας προέκυψαν δύο λήμματα, ένα από το Λεξικό Τριανταφυλλίδη και ένα από το Λεξικό Γεωργακά. Ποιες διαφορές επισημαίνετε στο περιεχόμενο και στη δομή του κάθε λήμματος, καθώς και στο είδος του λεξικού;

4. Μελετήστε το κείμενο «[Ισόβιο αποκλεισμό σε δύο διαιτητές επέβαλε η UEFA](#)».

α. Ποιος είναι ο πομπός / αφηγητής και ποιος ο δέκτης της αφήγησης;

β. Ο αφηγητής (επιλέξτε):

μετέχει στα γεγονότα (άμεση γνώση)	δεν μετέχει στα γεγονότα (έμμεση γνώση)
ως πρωταγωνιστής	
ως αυτόπτης μάρτυρας	

γ. Ποιο ρηματικό πρόσωπο επικρατεί στην αφήγηση;

δ. Ποιος ρηματικός χρόνος επικρατεί στην αφήγηση;

ε. Οι πληροφορίες που δίνει ο πομπός αφορούν (σημειώστε):

τον τόπο	τα (πιθανά) αίτια του γεγονότος ή των γεγονότων
τον χρόνο	τη χρονική διαδοχή των συμβάντων
τα πρόσωπα	



στ. «Καθολική αρχή της αφήγησης είναι οι σχέσεις αιτιότητας, δηλαδή οι τρόποι με τους οποίους μια κατάσταση ή ένα συμβάν επηρεάζει τους όρους εμφάνισης μιας άλλης κατάστασης ή συμβάντος» (Π. Πολίτης, 2006). Να καταχωρίσετε στον παρακάτω πίνακα τα συμβάντα που συνδέονται αιτιολογικά μεταξύ τους, επισημαίνοντας και τους δείκτες αιτιότητας όπου υπάρχουν (να προσθέσετε στον πίνακα νέες γραμμές, αν χρειάζεται).

ΣΥΜΒΑΝ Α	ΣΥΜΒΑΝ Β	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ

ζ. Να σημειώσετε τους χρονικούς δείκτες της αφήγησης που δηλώνουν τη χρονική αλληλουχία των γεγονότων.

.....

η. Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες αφηγηματικού είδους ανήκει το κείμενο; (υπογραμμίστε)

Αφήγηση πραγματικού γεγονότος / Αφήγηση πλασματικού γεγονότος / Μεικτή

θ. Η αφήγηση στο κείμενο εξυπηρετεί (επιλέξτε):

Στόχους της λογοτεχνίας (μυθοπλαστική αφήγηση)

Στόχους της ιστορίας (ιστορική αφήγηση)

Καθημερινές ανάγκες (ρεαλιστική αφήγηση)

ι. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο συγκεκριμένος στόχος της αφήγησης στο κείμενο;

.....



ια. Να επιλέξετε από τα παρακάτω το αφηγηματικό είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο, αφού λάβετε υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, το περιεχόμενο, τον σκοπό, το ύφος, και τη δομή του.

Ιστοριογραφία	Βιογραφικό σημείωμα
Βιογραφία	Αυτοβιογραφία
Μυθιστορηματική βιογραφία	Ημερολόγιο
Απομνημονεύματα	Μαρτυρία / μαρτυρική κατάθεση
Προσωπική αφήγηση	Υπηρεσιακή αναφορά
Επιστημονική ανακοίνωση	Πρακτικά συνεδρίασης
Επιστολή διαμαρτυρίας	Επιστολή / αλληλογραφία
Μυθιστόρημα	Ιστορικό μυθιστόρημα
Αφηγηματικό ποίημα	Παραμύθι
Είδηση / ρεπορτάζ / αθλητική αφήγηση	Χρονογράφημα / Ευθυμογράφημα
Σενάριο	Δικανική (νομική) αφήγηση
Μήνυση	Ηλεκτρονική / διαδικτυακή επικοινωνία (chat, e-mail, sms)

ιβ. Να προσδιορίσετε το ύφος του αφηγηματικού κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, τον τόπο, τον χρόνο, το περιεχόμενο, τον σκοπό της επικοινωνίας, το είδος του αφηγηματικού κειμένου και το μέσο / κανάλι που χρησιμοποιείται. Συμβουλευτείτε για τα επίπεδα ύφους το βιβλίο των *Γλωσσικών Ασκήσεων* [εδώ](#).

.....

5. Ποια από τα παρακάτω κείμενα είναι αφηγηματικά; Πώς αιτιολογείτε την επιλογή σας;



ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τι στριμωγμένοι που ήμασταν σε κείνη την πλατφόρμα του λεωφορείου! Και τι γελοίος κι ανόητος που έδειχνε εκείνος ο νεαρός! Και τι θαρρείτε πως έκανε; Ούτε λίγο ούτε πολύ τα 'βαλε με τον ταλαίπωρο το διπλανό του! Κι ο λόγος; Ισχυρίστηκε -αυτός ο λιμοκοντόρος!- πως το ανθρωπάκι δίπλα του τον έσπρωχνε! Σα να μην έφτανε αυτό, μόλις είδε μια θέση ελεύθερη, όρμηξε να την πιάσει! Αντί να την παραχωρήσει σε μια κυρία!

Δύο ώρες αργότερα, μαντέψτε ποιον συνάντησα μπροστά στο σταθμό του Σαιν Λαζάρ; Τον ίδιο το λιμοκοντόρο! Να παίρνει συμβουλές για το ντύσιμό του! Από κάποιο φίλο του!

Απίστευτο!

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Το φασματοσκόπιο (ή φασματογράφος) πρίσματος είναι ένα όργανο με το οποίο γίνεται η ανάλυση μίας δέσμης φωτός και η μελέτη του φάσματός της. Αποτελείται από τρία βασικά μέρη, τον κατευθυντήρα, το πρίσμα και τη δίοπτρα. Το φως μίας πηγής εισέρχεται στον κατευθυντήρα, εξέρχεται από αυτόν, έτσι ώστε οι ακτίνες να είναι μεταξύ τους παράλληλες, προσπίπτει στο πρίσμα και αναλύεται στο φάσμα του. Οι εξερχόμενες ακτίνες παρατηρούνται από τη δίοπτρα. Περιστρέφοντας το πρίσμα ή τη δίοπτρα μπορούμε να παρατηρήσουμε τα διάφορα μήκη κύματος. Αν στη δίοπτρα προσαρμόσουμε το φακό μιας φωτογραφικής μηχανής, το φάσμα αποτυπώνεται στο φιλμ (φασματογράφος) και έτσι μπορούμε να μελετάμε τα μήκη κύματος του φωτός που εκπέμπει μία πηγή, λόγου χάρη το πυρακτωμένο νήμα ενός λαμπτήρα φωτισμού (λαμπτήρας πυρακτώσεως), ή μία λυχνία ατμών νατρίου.



ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Τα ελληνιστικά βασίλεια δέχθηκαν ένα μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα από την Ελλάδα και απέβησαν για πολλά χρόνια κυψέλες του ελληνικού πολιτισμού. Βαθμιαία παρήκμασαν και υπέκυψαν στη Ρώμη, τη νέα δύναμη που πρόβαλε στη Δύση.

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

Δειλά δειλά στις αρχές της δεκαετίας του '80 και έκτοτε με εντυπωσιακά επιταχυνόμενους ρυθμούς, οι υπολογιστές έχουν εισχωρήσει τόσο στο χώρο της δουλειάς, όσο και στο σπίτι, σε κάθε σημείο του πλανήτη. Η μείωση του όγκου τους, η μαζική παραγωγή τους με παράλληλη μείωση του κόστους, η εξάπλωση των εφαρμογών τους σε όλες σχεδόν τις δραστηριότητες, η σύζευξή τους με τις τηλεπικοινωνίες και η εντυπωσιακή εξέλιξη εφαρμογών με την τεχνολογία των πολυμέσων έφεραν τα μηχανήματα αυτά, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κοντά σε κάθε σχεδόν άνθρωπο.

ΚΕΙΜΕΝΟ Ε

Η ενόργανη γυμναστική σε βοηθάει να ασκήσεις όλες τις μυϊκές ομάδες, μικρές ή μεγάλες. Επιπλέον να καλλιεργήσεις:

- Αυτό-πειθαρχία, γιατί μαθαίνεις ποια είναι τα όρια του σώματός σου και δεν τα υπερβαίνεις.*
- Αυτοπεποίθηση και θάρρος, γιατί μπορείς να δοκιμάζεις νέες δεξιότητες με συνεχώς αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας.*
- Συνεργασία, καθώς για να κάνεις κάποιες ασκήσεις θα πρέπει να σε βοηθούν με συγκεκριμένο τρόπο οι συμμαθητές σου και το ίδιο να πράττεις και εσύ.*
- Υπευθυνότητα, γιατί θα πρέπει να γνωρίζεις με ποιον ακριβώς τρόπο θα βοηθήσεις σε μια συγκεκριμένη άσκηση το συναθλητή σου.*
- Δημιουργικότητα, καθώς για να πραγματοποιήσεις μια μικρή σύνθεση (πρόγραμμα) θα πρέπει να επιλέξεις μια σειρά ανεξάρτητων ασκήσεων με τρόπο ορθολογικό αλλά και πρωτότυπο.*

.....



1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Γ

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Γ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι: α. να προσδιορίσετε το περιεχόμενο του όρου «αφήγηση» μέσω αναζήτησης σε ηλεκτρονικά λεξικά, β. να επισημάνετε χαρακτηριστικά της αφήγησης στο κείμενο που σας δίνεται με υπερδεσμό, γ. να εντοπίσετε μέσα από σώμα αυθεντικών κειμένων αυτά που ανήκουν στον κειμενικό τύπο της αφήγησης.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια. Οι απαντήσεις στα τρία πρώτα ζητούμενα θα ανακοινωθούν αμέσως μετά την ολοκλήρωσή τους. Η ανακοίνωση των υπολοίπων θα γίνει κατά την επόμενη διδακτική ώρα.

Χρόνος εργασίας: Για τα τρία πρώτα ζητούμενα 5', για τα υπόλοιπα 25' περίπου.

1. Αναζητήστε σε όλα τα λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) τον ορισμό του όρου «αφήγηση» και καταγράψτε τον.
.....
2. Σε τι ενδεχομένως διαφοροποιείται από τους ορισμούς που διατυπώθηκαν στην τάξη προφορικά;



3. Από την αναζήτησή σας προέκυψαν δύο λήμματα, ένα από το Λεξικό Τριανταφυλλίδη και ένα από το Λεξικό Γεωργακά. Ποιες διαφορές επισημαίνετε στο περιεχόμενο και στη δομή του κάθε λήμματος, καθώς και στο είδος του λεξικού;

4. Μελετήστε το κείμενο «[Επί Ασπαλάθων](#)» του Γ. Σεφέρη.

α. Ποιος είναι ο πομπός / αφηγητής και ποιος ο δέκτης της αφήγησης;

β. Ο αφηγητής (επιλέξτε):

μετέχει στα γεγονότα (άμεση γνώση)	δεν μετέχει στα γεγονότα (έμμεση γνώση)
ως πρωταγωνιστής	
ως αυτόπτης μάρτυρας	

γ. Ποιο ρηματικό πρόσωπο επικρατεί στην αφήγηση;

δ. Ποιος ρηματικός χρόνος επικρατεί στην αφήγηση;

ε. Οι πληροφορίες που δίνει ο πομπός αφορούν (σημειώστε):

τον τόπο	τα (πιθανά) αίτια του γεγονότος ή των γεγονότων
τον χρόνο	τη χρονική διαδοχή των συμβάντων
τα πρόσωπα	



στ. «Καθολική αρχή της αφήγησης είναι οι σχέσεις αιτιότητας, δηλαδή οι τρόποι με τους οποίους μια κατάσταση ή ένα συμβάν επηρεάζει τους όρους εμφάνισης μιας άλλης κατάστασης ή συμβάντος» (Π. Πολίτης, 2006). Να καταχωρίσετε στον παρακάτω πίνακα τα συμβάντα που συνδέονται αιτιολογικά μεταξύ τους, επισημαίνοντας και τους δείκτες αιτιότητας όπου υπάρχουν (να προσθέσετε στον πίνακα νέες γραμμές, αν χρειάζεται).

ΣΥΜΒΑΝ Α	ΣΥΜΒΑΝ Β	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ

ζ. Να σημειώσετε τους χρονικούς δείκτες της αφήγησης που δηλώνουν τη χρονική αλληλουχία των γεγονότων.

.....

η. Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες αφηγηματικού είδους ανήκει το κείμενο; (υπογραμμίστε)

Αφήγηση πραγματικού γεγονότος / Αφήγηση πλασματικού γεγονότος / Μεικτή

θ. Η αφήγηση στο κείμενο εξυπηρετεί (επιλέξτε):

Στόχους της λογοτεχνίας (μυθοπλαστική αφήγηση)

Στόχους της ιστορίας (ιστορική αφήγηση)

Καθημερινές ανάγκες (ρεαλιστική αφήγηση)

ι. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο συγκεκριμένος στόχος της αφήγησης στο κείμενο;

.....



ια. Να επιλέξετε από τα παρακάτω το αφηγηματικό είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο, αφού λάβετε υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, το περιεχόμενο, τον σκοπό, το ύφος, και τη δομή του.

Ιστοριογραφία	Βιογραφικό σημείωμα
Βιογραφία	Αυτοβιογραφία
Μυθιστορηματική βιογραφία	Ημερολόγιο
Απομνημονεύματα	Μαρτυρία / μαρτυρική κατάθεση
Προσωπική αφήγηση	Υπηρεσιακή αναφορά
Επιστημονική ανακοίνωση	Πρακτικά συνεδρίασης
Επιστολή διαμαρτυρίας	Επιστολή / αλληλογραφία
Μυθιστόρημα	Ιστορικό μυθιστόρημα
Αφηγηματικό ποίημα	Παραμύθι
Είδηση / ρεπορτάζ / αθλητική αφήγηση	Χρονογράφημα / Ευθυμογράφημα
Σενάριο	Δικανική (νομική) αφήγηση
Μήνυση	Ηλεκτρονική / διαδικτυακή επικοινωνία (chat, e-mail, sms)

ιβ. Να προσδιορίσετε το ύφος του αφηγηματικού κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, τον τόπο, τον χρόνο, το περιεχόμενο, τον σκοπό της επικοινωνίας, το είδος του αφηγηματικού κειμένου και το μέσο / κανάλι που χρησιμοποιείται. Συμβουλευτείτε για τα επίπεδα ύφους το βιβλίο των *Γλωσσικών Ασκήσεων* [εδώ](#).

.....

5. Ποια από τα παρακάτω κείμενα είναι αφηγηματικά; Πώς αιτιολογείτε την επιλογή σας;



ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τι στριμωγμένοι που ήμασταν σε κείνη την πλατφόρμα του λεωφορείου! Και τι γελοίος κι ανόητος που έδειχνε εκείνος ο νεαρός! Και τι θαρρείτε πως έκανε; Ούτε λίγο ούτε πολύ τα 'βαλε με τον ταλαίπωρο το διπλανό του! Κι ο λόγος; Ισχυρίστηκε -αυτός ο λιμοκοντόρος!- πως το ανθρωπάκι δίπλα του τον έσπρωχνε! Σα να μην έφτανε αυτό, μόλις είδε μια θέση ελεύθερη, όρμηξε να την πιάσει! Αντί να την παραχωρήσει σε μια κυρία!

Δύο ώρες αργότερα, μαντέψτε ποιον συνάντησα μπροστά στο σταθμό του Σαιν Λαζάρ; Τον ίδιο το λιμοκοντόρο! Να παίρνει συμβουλές για το ντύσιμό του! Από κάποιον φίλο του!

Απίστευτο!

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Το φασματοσκόπιο (ή φασματογράφος) πρίσματος είναι ένα όργανο με το οποίο γίνεται η ανάλυση μίας δέσμης φωτός και η μελέτη του φάσματός της. Αποτελείται από τρία βασικά μέρη, τον κατευθυντήρα, το πρίσμα και τη διόπτρα. Το φως μίας πηγής εισέρχεται στον κατευθυντήρα, εξέρχεται από αυτόν, έτσι ώστε οι ακτίνες να είναι μεταξύ τους παράλληλες, προσπίπτει στο πρίσμα και αναλύεται στο φάσμα του. Οι εξερχόμενες ακτίνες παρατηρούνται από τη διόπτρα. Περιστρέφοντας το πρίσμα ή τη διόπτρα μπορούμε να παρατηρήσουμε τα διάφορα μήκη κύματος. Αν στη διόπτρα προσαρμόσουμε το φακό μιας φωτογραφικής μηχανής, το φάσμα αποτυπώνεται στο φιλμ (φασματογράφος) και έτσι μπορούμε να μελετάμε τα μήκη κύματος του φωτός που εκπέμπει μία πηγή, λόγου χάρη το πυρακτωμένο νήμα ενός λαμπτήρα φωτισμού (λαμπτήρας πυρακτώσεως), ή μία λυχνία ατμών νατρίου.



ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Τα ελληνιστικά βασίλεια δέχθηκαν ένα μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα από την Ελλάδα και απέβησαν για πολλά χρόνια κυψέλες του ελληνικού πολιτισμού. Βαθμιαία παρήκμασαν και υπέκυψαν στη Ρώμη, τη νέα δύναμη που πρόβαλε στη Δύση.

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

Δειλά δειλά στις αρχές της δεκαετίας του '80 και έκτοτε με εντυπωσιακά επιταχυνόμενους ρυθμούς, οι υπολογιστές έχουν εισχωρήσει τόσο στο χώρο της δουλειάς, όσο και στο σπίτι, σε κάθε σημείο του πλανήτη. Η μείωση του όγκου τους, η μαζική παραγωγή τους με παράλληλη μείωση του κόστους, η εξάπλωση των εφαρμογών τους σε όλες σχεδόν τις δραστηριότητες, η σύζευξή τους με τις τηλεπικοινωνίες και η εντυπωσιακή εξέλιξη εφαρμογών με την τεχνολογία των πολυμέσων έφεραν τα μηχανήματα αυτά, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κοντά σε κάθε σχεδόν άνθρωπο.

ΚΕΙΜΕΝΟ Ε

Η ενόργανη γυμναστική σε βοηθάει να ασκήσεις όλες τις μυϊκές ομάδες, μικρές ή μεγάλες. Επιπλέον να καλλιεργήσεις:

- Αυτό-πειθαρχία, γιατί μαθαίνεις ποια είναι τα όρια του σώματός σου και δεν τα υπερβαίνεις.*
- Αυτοπεποίθηση και θάρρος, γιατί μπορείς να δοκιμάζεις νέες δεξιότητες με συνεχώς αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας.*
- Συνεργασία, καθώς για να κάνεις κάποιες ασκήσεις θα πρέπει να σε βοηθούν με συγκεκριμένο τρόπο οι συμμαθητές σου και το ίδιο να πράττεις και εσύ.*
- Υπευθυνότητα, γιατί θα πρέπει να γνωρίζεις με ποιον ακριβώς τρόπο θα βοηθήσεις σε μια συγκεκριμένη άσκηση το συναθλητή σου.*
- Δημιουργικότητα, καθώς για να πραγματοποιήσεις μια μικρή σύνθεση (πρόγραμμα) θα πρέπει να επιλέξεις μια σειρά ανεξάρτητων ασκήσεων με τρόπο ορθολογικό αλλά και πρωτότυπο.*

.....



1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Δ

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Δ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι: α. να προσδιορίσετε το περιεχόμενο του όρου «αφήγηση» μέσω αναζήτησης σε ηλεκτρονικά λεξικά, β. να επισημάνετε χαρακτηριστικά της αφήγησης στο κείμενο που σας δίνεται με υπερδεσμό, γ. να εντοπίσετε μέσα από σώμα αυθεντικών κειμένων αυτά που ανήκουν στον κειμενικό τύπο της αφήγησης.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια. Οι απαντήσεις στα τρία πρώτα ζητούμενα θα ανακοινωθούν αμέσως μετά την ολοκλήρωσή τους. Η ανακοίνωση των υπολοίπων θα γίνει κατά την επόμενη διδακτική ώρα.

Χρόνος εργασίας: Για τα τρία πρώτα ζητούμενα 5', για τα υπόλοιπα 25' περίπου.

1. Αναζητήστε σε όλα τα λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) τον ορισμό του όρου «αφήγηση» και καταγράψτε τον.
.....
2. Σε τι ενδεχομένως διαφοροποιείται από τους ορισμούς που διατυπώθηκαν στην τάξη προφορικά;



3. Από την αναζήτησή σας προέκυψαν δύο λήμματα, ένα από το Λεξικό Τριανταφυλλίδη και ένα από το Λεξικό Γεωργακά. Ποιες διαφορές επισημαίνετε στο περιεχόμενο και στη δομή του κάθε λήμματος, καθώς και στο είδος του λεξικού;

4. Μελετήστε το κείμενο «[Κώστας Βάρναλης \(1884-1974\)](#)».

α. Ποιος είναι ο πομπός / αφηγητής και ποιος ο δέκτης της αφήγησης;

β. Ο αφηγητής (επιλέξτε):

μετέχει στα γεγονότα (άμεση γνώση)	δεν μετέχει στα γεγονότα (έμμεση γνώση)
ως πρωταγωνιστής	
ως αυτόπτης μάρτυρας	

γ. Ποιο ρηματικό πρόσωπο επικρατεί στην αφήγηση;

δ. Ποιος ρηματικός χρόνος επικρατεί στην αφήγηση;

ε. Οι πληροφορίες που δίνει ο πομπός αφορούν (σημειώστε):

τον τόπο	τα (πιθανά) αίτια του γεγονότος ή των γεγονότων
τον χρόνο	τη χρονική διαδοχή των συμβάντων
τα πρόσωπα	



στ. «Καθολική αρχή της αφήγησης είναι οι σχέσεις αιτιότητας, δηλαδή οι τρόποι με τους οποίους μια κατάσταση ή ένα συμβάν επηρεάζει τους όρους εμφάνισης μιας άλλης κατάστασης ή συμβάντος» (Π. Πολίτης, 2006). Να καταχωρίσετε στον παρακάτω πίνακα τα συμβάντα που συνδέονται αιτιολογικά μεταξύ τους, επισημαίνοντας και τους δείκτες αιτιότητας όπου υπάρχουν (να προσθέσετε στον πίνακα νέες γραμμές, αν χρειάζεται).

ΣΥΜΒΑΝ Α	ΣΥΜΒΑΝ Β	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ

ζ. Να σημειώσετε τους χρονικούς δείκτες της αφήγησης που δηλώνουν τη χρονική αλληλουχία των γεγονότων.

.....

η. Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες αφηγηματικού είδους ανήκει το κείμενο; (υπογραμμίστε)

Αφήγηση πραγματικού γεγονότος / Αφήγηση πλασματικού γεγονότος / Μεικτή

θ. Η αφήγηση στο κείμενο εξυπηρετεί (επιλέξτε):

Στόχους της λογοτεχνίας (μυθοπλαστική αφήγηση)

Στόχους της ιστορίας (ιστορική αφήγηση)

Καθημερινές ανάγκες (ρεαλιστική αφήγηση)

ι. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο συγκεκριμένος στόχος της αφήγησης στο κείμενο;

.....



ια. Να επιλέξετε από τα παρακάτω το αφηγηματικό είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο, αφού λάβετε υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, το περιεχόμενο, τον σκοπό, το ύφος, και τη δομή του.

Ιστοριογραφία	Βιογραφικό σημείωμα
Βιογραφία	Αυτοβιογραφία
Μυθιστορηματική βιογραφία	Ημερολόγιο
Απομνημονεύματα	Μαρτυρία / μαρτυρική κατάθεση
Προσωπική αφήγηση	Υπηρεσιακή αναφορά
Επιστημονική ανακοίνωση	Πρακτικά συνεδρίασης
Επιστολή διαμαρτυρίας	Επιστολή / αλληλογραφία
Μυθιστόρημα	Ιστορικό μυθιστόρημα
Αφηγηματικό ποίημα	Παραμύθι
Είδηση / ρεπορτάζ / αθλητική αφήγηση	Χρονογράφημα / Ευθυμογράφημα
Σενάριο	Δικανική (νομική) αφήγηση
Μήνυση	Ηλεκτρονική / διαδικτυακή επικοινωνία (chat, e-mail, sms)

ιβ. Να προσδιορίσετε το ύφος του αφηγηματικού κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, τον τόπο, τον χρόνο, το περιεχόμενο, τον σκοπό της επικοινωνίας, το είδος του αφηγηματικού κειμένου και το μέσο / κανάλι που χρησιμοποιείται. Συμβουλευτείτε για τα επίπεδα ύφους το βιβλίο των *Γλωσσικών Ασκήσεων* [εδώ](#).

.....

5. Ποια από τα παρακάτω κείμενα είναι αφηγηματικά; Πώς αιτιολογείτε την επιλογή σας;



ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τι στριμωγμένοι που ήμασταν σε κείνη την πλατφόρμα του λεωφορείου! Και τι γελοίος κι ανόητος που έδειχνε εκείνος ο νεαρός! Και τι θαρρείτε πως έκανε; Ούτε λίγο ούτε πολύ τα 'βαλε με τον ταλαίπωρο το διπλανό του! Κι ο λόγος; Ισχυρίστηκε -αυτός ο λιμοκοντόρος!- πως το ανθρωπάκι δίπλα του τον έσπρωχνε! Σα να μην έφτανε αυτό, μόλις είδε μια θέση ελεύθερη, όρμηξε να την πιάσει! Αντί να την παραχωρήσει σε μια κυρία!

Δύο ώρες αργότερα, μαντέψτε ποιον συνάντησα μπροστά στο σταθμό του Σαιν Λαζάρ; Τον ίδιο το λιμοκοντόρο! Να παίρνει συμβουλές για το ντύσιμό του! Από κάποιον φίλο του!

Απίστευτο!

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Το φασματοσκόπιο (ή φασματογράφος) πρίσματος είναι ένα όργανο με το οποίο γίνεται η ανάλυση μίας δέσμης φωτός και η μελέτη του φάσματός της. Αποτελείται από τρία βασικά μέρη, τον κατευθυντήρα, το πρίσμα και τη δίοπτρα. Το φως μίας πηγής εισέρχεται στον κατευθυντήρα, εξέρχεται από αυτόν, έτσι ώστε οι ακτίνες να είναι μεταξύ τους παράλληλες, προσπίπτει στο πρίσμα και αναλύεται στο φάσμα του. Οι εξερχόμενες ακτίνες παρατηρούνται από τη δίοπτρα. Περιστρέφοντας το πρίσμα ή τη δίοπτρα μπορούμε να παρατηρήσουμε τα διάφορα μήκη κύματος. Αν στη δίοπτρα προσαρμόσουμε το φακό μιας φωτογραφικής μηχανής, το φάσμα αποτυπώνεται στο φιλμ (φασματογράφος) και έτσι μπορούμε να μελετάμε τα μήκη κύματος του φωτός που εκπέμπει μία πηγή, λόγω χάρη το πυρακτωμένο νήμα ενός λαμπτήρα φωτισμού (λαμπτήρας πυρακτώσεως), ή μία λυχνία ατμών νατρίου.



ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Τα ελληνιστικά βασίλεια δέχθηκαν ένα μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα από την Ελλάδα και απέβησαν για πολλά χρόνια κυψέλες του ελληνικού πολιτισμού. Βαθμιαία παρήκμασαν και υπέκυψαν στη Ρώμη, τη νέα δύναμη που πρόβαλε στη Δύση.

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

Δειλά δειλά στις αρχές της δεκαετίας του '80 και έκτοτε με εντυπωσιακά επιταχυνόμενους ρυθμούς, οι υπολογιστές έχουν εισχωρήσει τόσο στο χώρο της δουλειάς, όσο και στο σπίτι, σε κάθε σημείο του πλανήτη. Η μείωση του όγκου τους, η μαζική παραγωγή τους με παράλληλη μείωση του κόστους, η εξάπλωση των εφαρμογών τους σε όλες σχεδόν τις δραστηριότητες, η σύζευξή τους με τις τηλεπικοινωνίες και η εντυπωσιακή εξέλιξη εφαρμογών με την τεχνολογία των πολυμέσων έφεραν τα μηχανήματα αυτά, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κοντά σε κάθε σχεδόν άνθρωπο.

ΚΕΙΜΕΝΟ Ε

Η ενόργανη γυμναστική σε βοηθάει να ασκήσεις όλες τις μυϊκές ομάδες, μικρές ή μεγάλες. Επιπλέον να καλλιεργήσεις:

- Αυτό-πειθαρχία, γιατί μαθαίνεις ποια είναι τα όρια του σώματός σου και δεν τα υπερβαίνεις.*
- Αυτοπεποίθηση και θάρρος, γιατί μπορείς να δοκιμάζεις νέες δεξιότητες με συνεχώς αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας.*
- Συνεργασία, καθώς για να κάνεις κάποιες ασκήσεις θα πρέπει να σε βοηθούν με συγκεκριμένο τρόπο οι συμμαθητές σου και το ίδιο να πράττεις και εσύ.*
- Υπευθυνότητα, γιατί θα πρέπει να γνωρίζεις με ποιον ακριβώς τρόπο θα βοηθήσεις σε μια συγκεκριμένη άσκηση το συναθλητή σου.*
- Δημιουργικότητα, καθώς για να πραγματοποιήσεις μια μικρή σύνθεση (πρόγραμμα) θα πρέπει να επιλέξεις μια σειρά ανεξάρτητων ασκήσεων με τρόπο ορθολογικό αλλά και πρωτότυπο.*

.....



1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Ε

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Ε

Αποστολή: Αποστολή σας είναι: α. να προσδιορίσετε το περιεχόμενο του όρου «αφήγηση» μέσω αναζήτησης σε ηλεκτρονικά λεξικά, β. να επισημάνετε χαρακτηριστικά της αφήγησης στο κείμενο που σας δίνεται με υπερδεσμό, γ. να εντοπίσετε μέσα από σώμα αυθεντικών κειμένων αυτά που ανήκουν στον κειμενικό τύπο της αφήγησης.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια. Οι απαντήσεις στα τρία πρώτα ζητούμενα θα ανακοινωθούν αμέσως μετά την ολοκλήρωσή τους. Η ανακοίνωση των υπολοίπων θα γίνει κατά την επόμενη διδακτική ώρα.

Χρόνος εργασίας: Για τα τρία πρώτα ζητούμενα 5', για τα υπόλοιπα 25' περίπου.

1. Αναζητήστε σε όλα τα λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) τον ορισμό του όρου «αφήγηση» και καταγράψτε τον.

.....

2. Σε τι ενδεχομένως διαφοροποιείται από τους ορισμούς που διατυπώθηκαν στην τάξη προφορικά;



3. Από την αναζήτησή σας προέκυψαν δύο λήμματα, ένα από το Λεξικό Τριανταφυλλίδη και ένα από το Λεξικό Γεωργακά. Ποιες διαφορές επισημαίνετε στο περιεχόμενο και στη δομή του κάθε λήμματος, καθώς και στο είδος του λεξικού;

4. Μελετήστε τη 2^η παράγραφο του κειμένου «[Δήγηση Θεόδωρου Κολοκοτρώνη](#)».

α. Ποιος είναι ο πομπός / αφηγητής και ποιος ο δέκτης της αφήγησης;

β. Ο αφηγητής (επιλέξτε):

μετέχει στα γεγονότα (άμεση γνώση)	δεν μετέχει στα γεγονότα (έμμεση γνώση)
ως πρωταγωνιστής	
ως αυτόπτης μάρτυρας	

γ. Ποιο ρηματικό πρόσωπο επικρατεί στην αφήγηση;

δ. Ποιος ρηματικός χρόνος επικρατεί στην αφήγηση;

ε. Οι πληροφορίες που δίνει ο πομπός αφορούν (σημειώστε):

τον τόπο	τα (πιθανά) αίτια του γεγονότος ή των γεγονότων
τον χρόνο	τη χρονική διαδοχή των συμβάντων
τα πρόσωπα	



στ. «Καθολική αρχή της αφήγησης είναι οι σχέσεις αιτιότητας, δηλαδή οι τρόποι με τους οποίους μια κατάσταση ή ένα συμβάν επηρεάζει τους όρους εμφάνισης μιας άλλης κατάστασης ή συμβάντος» (Π. Πολίτης, 2006). Να καταχωρίσετε στον παρακάτω πίνακα τα συμβάντα που συνδέονται αιτιολογικά μεταξύ τους, επισημαίνοντας και τους δείκτες αιτιότητας όπου υπάρχουν (να προσθέσετε στον πίνακα νέες γραμμές, αν χρειάζεται).

ΣΥΜΒΑΝ Α	ΣΥΜΒΑΝ Β	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ

ζ. Να σημειώσετε τους χρονικούς δείκτες της αφήγησης που δηλώνουν τη χρονική αλληλουχία των γεγονότων.

.....

η. Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες αφηγηματικού είδους ανήκει το κείμενο; (υπογραμμίστε)

Αφήγηση πραγματικού γεγονότος / Αφήγηση πλασματικού γεγονότος / Μεικτή

θ. Η αφήγηση στο κείμενο εξυπηρετεί (επιλέξτε):

Στόχους της λογοτεχνίας (μυθοπλαστική αφήγηση)

Στόχους της ιστορίας (ιστορική αφήγηση)

Καθημερινές ανάγκες (ρεαλιστική αφήγηση)

ι. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο συγκεκριμένος στόχος της αφήγησης στο κείμενο;

.....



ια. Να επιλέξετε από τα παρακάτω το αφηγηματικό είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο, αφού λάβετε υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, το περιεχόμενο, τον σκοπό, το ύφος, και τη δομή του.

Ιστοριογραφία	Βιογραφικό σημείωμα
Βιογραφία	Αυτοβιογραφία
Μυθιστορηματική βιογραφία	Ημερολόγιο
Απομνημονεύματα	Μαρτυρία / μαρτυρική κατάθεση
Προσωπική αφήγηση	Υπηρεσιακή αναφορά
Επιστημονική ανακοίνωση	Πρακτικά συνεδρίασης
Επιστολή διαμαρτυρίας	Επιστολή / αλληλογραφία
Μυθιστόρημα	Ιστορικό μυθιστόρημα
Αφηγηματικό ποίημα	Παραμύθι
Είδηση / ρεπορτάζ / αθλητική αφήγηση	Χρονογράφημα / Ευθυμογράφημα
Σενάριο	Δικανική (νομική) αφήγηση
Μήνυση	Ηλεκτρονική / διαδικτυακή επικοινωνία (chat, e-mail, sms)

ιβ. Να προσδιορίσετε το ύφος του αφηγηματικού κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, τον τόπο, τον χρόνο, το περιεχόμενο, τον σκοπό της επικοινωνίας, το είδος του αφηγηματικού κειμένου και το μέσο / κανάλι που χρησιμοποιείται. Συμβουλευτείτε για τα επίπεδα ύφους το βιβλίο των *Γλωσσικών Ασκήσεων* [εδώ](#).

.....

5. Ποια από τα παρακάτω κείμενα είναι αφηγηματικά; Πώς αιτιολογείτε την επιλογή σας;



ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τι στριμωγμένοι που ήμασταν σε κείνη την πλατφόρμα του λεωφορείου! Και τι γελοίος κι ανόητος που έδειχνε εκείνος ο νεαρός! Και τι θαρρείτε πως έκανε; Ούτε λίγο ούτε πολύ τα 'βαλε με τον ταλαίπωρο το διπλανό του! Κι ο λόγος; Ισχυρίστηκε -αυτός ο λιμοκοντόρος!- πως το ανθρωπάκι δίπλα του τον έσπρωχνε! Σα να μην έφτανε αυτό, μόλις είδε μια θέση ελεύθερη, όρμηξε να την πιάσει! Αντί να την παραχωρήσει σε μια κυρία!

Δύο ώρες αργότερα, μαντέψτε ποιον συνάντησα μπροστά στο σταθμό του Σαιν Λαζάρ; Τον ίδιο το λιμοκοντόρο! Να παίρνει συμβουλές για το ντύσιμό του! Από κάποιο φίλο του!

Απίστευτο!

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Το φασματοσκόπιο (ή φασματογράφος) πρίσματος είναι ένα όργανο με το οποίο γίνεται η ανάλυση μίας δέσμης φωτός και η μελέτη του φάσματός της. Αποτελείται από τρία βασικά μέρη, τον κατευθυντήρα, το πρίσμα και τη διόπτρα. Το φως μίας πηγής εισέρχεται στον κατευθυντήρα, εξέρχεται από αυτόν, έτσι ώστε οι ακτίνες να είναι μεταξύ τους παράλληλες, προσπίπτει στο πρίσμα και αναλύεται στο φάσμα του. Οι εξερχόμενες ακτίνες παρατηρούνται από τη διόπτρα. Περιστρέφοντας το πρίσμα ή τη διόπτρα μπορούμε να παρατηρήσουμε τα διάφορα μήκη κύματος. Αν στη διόπτρα προσαρμόσουμε το φακό μιας φωτογραφικής μηχανής, το φάσμα αποτυπώνεται στο φιλμ (φασματογράφος) και έτσι μπορούμε να μελετάμε τα μήκη κύματος του φωτός που εκπέμπει μία πηγή, λόγω χάρη το πυρακτωμένο νήμα ενός λαμπτήρα φωτισμού (λαμπτήρας πυρακτώσεως), ή μία λυχνία ατμών νατρίου.



ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Τα ελληνιστικά βασίλεια δέχθηκαν ένα μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα από την Ελλάδα και απέβησαν για πολλά χρόνια κυψέλες του ελληνικού πολιτισμού. Βαθμιαία παρήκμασαν και υπέκυψαν στη Ρώμη, τη νέα δύναμη που πρόβαλε στη Δύση.

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

Δειλά δειλά στις αρχές της δεκαετίας του '80 και έκτοτε με εντυπωσιακά επιταχυνόμενους ρυθμούς, οι υπολογιστές έχουν εισχωρήσει τόσο στο χώρο της δουλειάς, όσο και στο σπίτι, σε κάθε σημείο του πλανήτη. Η μείωση του όγκου τους, η μαζική παραγωγή τους με παράλληλη μείωση του κόστους, η εξάπλωση των εφαρμογών τους σε όλες σχεδόν τις δραστηριότητες, η σύζευξή τους με τις τηλεπικοινωνίες και η εντυπωσιακή εξέλιξη εφαρμογών με την τεχνολογία των πολυμέσων έφεραν τα μηχανήματα αυτά, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κοντά σε κάθε σχεδόν άνθρωπο.

ΚΕΙΜΕΝΟ Ε

Η ενόργανη γυμναστική σε βοηθάει να ασκήσεις όλες τις μυϊκές ομάδες, μικρές ή μεγάλες. Επιπλέον να καλλιεργήσεις:

- Αυτό-πειθαρχία, γιατί μαθαίνεις ποια είναι τα όρια του σώματός σου και δεν τα υπερβαίνεις.*
- Αυτοπεποίθηση και θάρρος, γιατί μπορείς να δοκιμάζεις νέες δεξιότητες με συνεχώς αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας.*
- Συνεργασία, καθώς για να κάνεις κάποιες ασκήσεις θα πρέπει να σε βοηθούν με συγκεκριμένο τρόπο οι συμμαθητές σου και το ίδιο να πράττεις και εσύ.*
- Υπευθυνότητα, γιατί θα πρέπει να γνωρίζεις με ποιον ακριβώς τρόπο θα βοηθήσεις σε μια συγκεκριμένη άσκηση το συναθλητή σου.*
- Δημιουργικότητα, καθώς για να πραγματοποιήσεις μια μικρή σύνθεση (πρόγραμμα) θα πρέπει να επιλέξεις μια σειρά ανεξάρτητων ασκήσεων με τρόπο ορθολογικό αλλά και πρωτότυπο.*

.....



1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΤ

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΣΤ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι: α. να προσδιορίσετε το περιεχόμενο του όρου «αφήγηση» μέσω αναζήτησης σε ηλεκτρονικά λεξικά, β. να επισημάνετε χαρακτηριστικά της αφήγησης στο κείμενο που σας δίνεται με υπερδεσμό, γ. να εντοπίσετε μέσα από σώμα αυθεντικών κειμένων αυτά που ανήκουν στον κειμενικό τύπο της αφήγησης.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια. Οι απαντήσεις στα τρία πρώτα ζητούμενα θα ανακοινωθούν αμέσως μετά την ολοκλήρωσή τους. Η ανακοίνωση των υπολοίπων θα γίνει κατά την επόμενη διδακτική ώρα.

Χρόνος εργασίας: Για τα τρία πρώτα ζητούμενα 5', για τα υπόλοιπα 25' περίπου.

1. Αναζητήστε σε όλα τα λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) τον ορισμό του όρου «αφήγηση» και καταγράψτε τον.
.....
2. Σε τι ενδεχομένως διαφοροποιείται από τους ορισμούς που διατυπώθηκαν στην τάξη προφορικά;



3. Από την αναζήτησή σας προέκυψαν δύο λήμματα, ένα από το Λεξικό Τριανταφυλλίδη και ένα από το Λεξικό Γεωργακά. Ποιες διαφορές επισημαίνετε στο περιεχόμενο και στη δομή του κάθε λήμματος, καθώς και στο είδος του λεξικού;

4. Μελετήστε το [Κείμενο 5](#) από το ηλεκτρονικό βιβλίο της Έκφρασης - Έκθεσης Α' Γενικού Λυκείου.

α. Ποιος είναι ο πομπός / αφηγητής και ποιος ο δέκτης της αφήγησης;

β. Ο αφηγητής (επιλέξτε):

μετέχει στα γεγονότα (άμεση γνώση)	δεν μετέχει στα γεγονότα (έμμεση γνώση)
ως πρωταγωνιστής	
ως αυτόπτης μάρτυρας	

γ. Ποιο ρηματικό πρόσωπο επικρατεί στην αφήγηση;

δ. Ποιος ρηματικός χρόνος επικρατεί στην αφήγηση;

ε. Οι πληροφορίες που δίνει ο πομπός αφορούν (σημειώστε):

τον τόπο

τα (πιθανά) αίτια του γεγονότος ή των γεγονότων

τον χρόνο

τη χρονική διαδοχή των συμβάντων

τα πρόσωπα



στ. «Καθολική αρχή της αφήγησης είναι οι σχέσεις αιτιότητας, δηλαδή οι τρόποι με τους οποίους μια κατάσταση ή ένα συμβάν επηρεάζει τους όρους εμφάνισης μιας άλλης κατάστασης ή συμβάντος» (Π. Πολίτης, 2006). Να καταχωρίσετε στον παρακάτω πίνακα τα συμβάντα που συνδέονται αιτιολογικά μεταξύ τους, επισημαίνοντας και τους δείκτες αιτιότητας όπου υπάρχουν (να προσθέσετε στον πίνακα νέες γραμμές, αν χρειάζεται).

ΣΥΜΒΑΝ Α	ΣΥΜΒΑΝ Β	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ

ζ. Να σημειώσετε τους χρονικούς δείκτες της αφήγησης που δηλώνουν τη χρονική αλληλουχία των γεγονότων.

.....

η. Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες αφηγηματικού είδους ανήκει το κείμενο; (υπογραμμίστε)

Αφήγηση πραγματικού γεγονότος / Αφήγηση πλασματικού γεγονότος / Μεικτή

θ. Η αφήγηση στο κείμενο εξυπηρετεί (επιλέξτε):

Στόχους της λογοτεχνίας (μυθοπλαστική αφήγηση)

Στόχους της ιστορίας (ιστορική αφήγηση)

Καθημερινές ανάγκες (ρεαλιστική αφήγηση)

ι. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο συγκεκριμένος στόχος της αφήγησης στο κείμενο;

.....



ια. Να επιλέξετε από τα παρακάτω το αφηγηματικό είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο, αφού λάβετε υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, το περιεχόμενο, τον σκοπό, το ύφος, και τη δομή του.

Ιστοριογραφία	Βιογραφικό σημείωμα
Βιογραφία	Αυτοβιογραφία
Μυθιστορηματική βιογραφία	Ημερολόγιο
Απομνημονεύματα	Μαρτυρία / μαρτυρική κατάθεση
Προσωπική αφήγηση	Υπηρεσιακή αναφορά
Επιστημονική ανακοίνωση	Πρακτικά συνεδρίασης
Επιστολή διαμαρτυρίας	Επιστολή / αλληλογραφία
Μυθιστόρημα	Ιστορικό μυθιστόρημα
Αφηγηματικό ποίημα	Παραμύθι
Είδηση / ρεπορτάζ / αθλητική αφήγηση	Χρονογράφημα / Ευθυμογράφημα
Σενάριο	Δικανική (νομική) αφήγηση
Μήνυση	Ηλεκτρονική / διαδικτυακή επικοινωνία (chat, e-mail, sms)

ιβ. Να προσδιορίσετε το ύφος του αφηγηματικού κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη σας τον πομπό, τον δέκτη, τον τόπο, τον χρόνο, το περιεχόμενο, τον σκοπό της επικοινωνίας, το είδος του αφηγηματικού κειμένου και το μέσο / κανάλι που χρησιμοποιείται. Συμβουλευτείτε για τα επίπεδα ύφους το βιβλίο των *Γλωσσικών Ασκήσεων* [εδώ](#).

.....

5. Ποια από τα παρακάτω κείμενα είναι αφηγηματικά; Πώς αιτιολογείτε την επιλογή σας;



ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τι στριμωγμένοι που ήμασταν σε κείνη την πλατφόρμα του λεωφορείου! Και τι γελοίος κι ανόητος που έδειχνε εκείνος ο νεαρός! Και τι θαρρείτε πως έκανε; Ούτε λίγο ούτε πολύ τα 'βαλε με τον ταλαίπωρο το διπλανό του! Κι ο λόγος; Ισχυρίστηκε -αυτός ο λιμοκοντόρος!- πως το ανθρωπάκι δίπλα του τον έσπρωχνε! Σα να μην έφτανε αυτό, μόλις είδε μια θέση ελεύθερη, όρμηξε να την πιάσει! Αντί να την παραχωρήσει σε μια κυρία!

Δύο ώρες αργότερα, μαντέψτε ποιον συνάντησα μπροστά στο σταθμό του Σαιν Λαζάρ; Τον ίδιο το λιμοκοντόρο! Να παίρνει συμβουλές για το ντύσιμό του! Από κάποιον φίλο του!

Απίστευτο!

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Το φασματοσκόπιο (ή φασματογράφος) πρίσματος είναι ένα όργανο με το οποίο γίνεται η ανάλυση μίας δέσμης φωτός και η μελέτη του φάσματός της. Αποτελείται από τρία βασικά μέρη, τον κατευθυντήρα, το πρίσμα και τη δίοπτρα. Το φως μίας πηγής εισέρχεται στον κατευθυντήρα, εξέρχεται από αυτόν, έτσι ώστε οι ακτίνες να είναι μεταξύ τους παράλληλες, προσπίπτει στο πρίσμα και αναλύεται στο φάσμα του. Οι εξερχόμενες ακτίνες παρατηρούνται από τη δίοπτρα. Περιστρέφοντας το πρίσμα ή τη δίοπτρα μπορούμε να παρατηρήσουμε τα διάφορα μήκη κύματος. Αν στη δίοπτρα προσαρμόσουμε το φακό μιας φωτογραφικής μηχανής, το φάσμα αποτυπώνεται στο φιλμ (φασματογράφος) και έτσι μπορούμε να μελετάμε τα μήκη κύματος του φωτός που εκπέμπει μία πηγή, λόγω χάρη το πυρακτωμένο νήμα ενός λαμπτήρα φωτισμού (λαμπτήρας πυρακτώσεως), ή μία λυχνία ατμών νατρίου.



ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Τα ελληνιστικά βασίλεια δέχθηκαν ένα μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα από την Ελλάδα και απέβησαν για πολλά χρόνια κυψέλες του ελληνικού πολιτισμού. Βαθμιαία παρήκμασαν και υπέκυψαν στη Ρώμη, τη νέα δύναμη που πρόβαλε στη Δύση.

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

Δειλά δειλά στις αρχές της δεκαετίας του '80 και έκτοτε με εντυπωσιακά επιταχυνόμενους ρυθμούς, οι υπολογιστές έχουν εισχωρήσει τόσο στο χώρο της δουλειάς, όσο και στο σπίτι, σε κάθε σημείο του πλανήτη. Η μείωση του όγκου τους, η μαζική παραγωγή τους με παράλληλη μείωση του κόστους, η εξάπλωση των εφαρμογών τους σε όλες σχεδόν τις δραστηριότητες, η σύζευξή τους με τις τηλεπικοινωνίες και η εντυπωσιακή εξέλιξη εφαρμογών με την τεχνολογία των πολυμέσων έφεραν τα μηχανήματα αυτά, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κοντά σε κάθε σχεδόν άνθρωπο.

ΚΕΙΜΕΝΟ Ε

Η ενόργανη γυμναστική σε βοηθάει να ασκήσεις όλες τις μυϊκές ομάδες, μικρές ή μεγάλες. Επιπλέον να καλλιεργήσεις:

- Αυτό-πειθαρχία, γιατί μαθαίνεις ποια είναι τα όρια του σώματός σου και δεν τα υπερβαίνεις.*
- Αυτοπεποίθηση και θάρρος, γιατί μπορείς να δοκιμάζεις νέες δεξιότητες με συνεχώς αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας.*
- Συνεργασία, καθώς για να κάνεις κάποιες ασκήσεις θα πρέπει να σε βοηθούν με συγκεκριμένο τρόπο οι συμμαθητές σου και το ίδιο να πράττεις και εσύ.*
- Υπευθυνότητα, γιατί θα πρέπει να γνωρίζεις με ποιον ακριβώς τρόπο θα βοηθήσεις σε μια συγκεκριμένη άσκηση το συναθλητή σου.*
- Δημιουργικότητα, καθώς για να πραγματοποιήσεις μια μικρή σύνθεση (πρόγραμμα) θα πρέπει να επιλέξεις μια σειρά ανεξάρτητων ασκήσεων με τρόπο ορθολογικό αλλά και πρωτότυπο.*

.....



2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Α

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Α

Αποστολή: Μελετήστε την κατάθεση αυτόπτη μάρτυρα σε τροχαίο ατύχημα. Υποθέστε ότι είστε ο οδηγός που προκάλεσε το τροχαίο και αφηγήσθε το περιστατικό στην οικογένειά σας, εκφράζοντας τα προσωπικά σας συναισθήματα και προσθέτοντας λεπτομέρειες και σχόλια.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια.

Χρόνος εργασίας: 35' περίπου.

ΚΕΙΜΕΝΟ

.....
.....

Προσδιορίστε το ύφος της αφήγησης στο κείμενο που δημιουργήσατε, καθώς και τις αλλαγές που κάνατε στη σύνταξη, το ρηματικό πρόσωπο, το λεξιλόγιο και την παρουσίαση των γεγονότων.

.....
.....
.....



2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Β

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Β

Αποστολή: Αποστολή σας είναι, αφού μελετήσετε το απόσπασμα από [βιογραφία](#) του Σπύρου Λούη, να συντάξετε το αυτοβιογραφικό του σημείωμα.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια.

Χρόνος εργασίας: 35' περίπου.

ΚΕΙΜΕΝΟ

.....
.....
.....

Προσδιορίστε το ύφος της αφήγησης στο κείμενο που δημιουργήσατε, καθώς και τις αλλαγές που κάνατε στη σύνταξη, το ρηματικό πρόσωπο, το λεξιλόγιο και την παρουσίαση των γεγονότων.

.....
.....
.....



2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Γ

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Γ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι, αφού μελετήσετε [μήνυση](#) φοιτητών εναντίον ταξιδιωτικού πράκτορα, να γράψετε σύντομη είδηση στην οποία να παραθέτετε τα γεγονότα αντικειμενικά και στη χρονική τους διαδοχή. Μην παραλείψετε να βάλετε τίτλο στο κείμενό σας.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια.

Χρόνος εργασίας: 35' περίπου.

ΚΕΙΜΕΝΟ

.....
.....
.....

Προσδιορίστε το ύφος της αφήγησης στο κείμενο που δημιουργήσατε, καθώς και τις αλλαγές που κάνατε στη σύνταξη, το ρηματικό πρόσωπο, το λεξιλόγιο και την παρουσίαση των γεγονότων.

.....
.....



2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Δ

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Δ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι, αφού μελετήσετε [σύντομη είδηση](#) από τον ημερήσιο Τύπο, να συντάξετε την κατάθεση αυτόπτη μάρτυρα, με αφήγηση των γεγονότων σε χρονολογική σειρά και χωρίς έκφραση προσωπικών συναισθημάτων.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια.

Χρόνος εργασίας: 35' περίπου.

ΚΕΙΜΕΝΟ

.....
.....
.....

Προσδιορίστε το ύφος της αφήγησης στο κείμενο που δημιουργήσατε, καθώς και τις αλλαγές που κάνατε στη σύνταξη, το ρηματικό πρόσωπο, το λεξιλόγιο και την παρουσίαση των γεγονότων.

.....
.....
.....



2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Ε

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Ε

Αποστολή: Αποστολή σας είναι, αφού μελετήσετε [ανεπτυγμένη είδηση-αφήγηση](#) από τον ημερήσιο Τύπο, να υποθέσετε ότι είστε ένα από τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα της ιστορίας που αφηγείται την περιπέτειά του στο ημερολόγιό του. Μην παραλείψετε να δηλώσετε τον τόπο και τον χρόνο σύνταξης της ημερολογιακής σας αφήγησης.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια.

Χρόνος εργασίας: 35' περίπου.

ΚΕΙΜΕΝΟ

.....
.....

Προσδιορίστε το ύφος της αφήγησης στο κείμενο που δημιουργήσατε, καθώς και τις αλλαγές που κάνατε στη σύνταξη, το ρηματικό πρόσωπο, το λεξιλόγιο και την παρουσίαση των γεγονότων.

.....
.....



2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΤ

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΣΤ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι, αφού μελετήσετε απόσπασμα από [μυθιστόρημα](#), να συνθέσετε την αφήγηση της δασκάλας σε συνάδελφό της για το περιστατικό με το χαρτί-σαΐτα.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους: χειριστή ή χειριστών Η/Υ, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας – συντονιστή, γραμματέα για συμπλήρωση του ηλεκτρονικού φύλλου, διαμεσολαβητή για απορίες προς τον εκπαιδευτικό, εκπροσώπου για ανακοίνωση της εργασίας σας στην ολομέλεια.

Χρόνος εργασίας: 35' περίπου.

ΚΕΙΜΕΝΟ

.....
.....
.....

Προσδιορίστε το ύφος της αφήγησης στο κείμενο που δημιουργήσατε, καθώς και τις αλλαγές που κάνατε στη σύνταξη, το ρηματικό πρόσωπο, το λεξιλόγιο και την παρουσίαση των γεγονότων.

.....
.....
.....



Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο θα μπορούσε να επεκταθεί με δραστηριότητες – ασκήσεις ύφους (Κενώ, 1984) που δίνουν έμφαση στις διαφορετικές υφολογικές επιλογές κατά την αφήγηση, καθώς και στα αποτελέσματά τους. Επιπλέον, θα είχαν ενδιαφέρον δραστηριότητες μετατροπής πολυτροπικών αφηγήσεων σε γλωσσικές και το αντίστροφο. Σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση της αποκτηθείσας γνώσης μέσω εννοιολογικού χάρτη, αυτή θα μπορούσε να γίνει όχι μόνο με τη συμπλήρωση των κενών θέσεων, αλλά και με τη δημιουργία χάρτη από τους ίδιους τους μαθητές με βάση δοσμένες έννοιες (Μπίλλα & Θεοχαρόπουλος, 2008), όπως στην περίπτωση της αφήγησης τις έννοιες «αφηγητής», «αφηγηματική πράξη», «πρωταγωνιστής», «σχέσεις αιτιότητας» κτλ.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι μαθητές μετατρέπονται σε ενεργά υποκείμενα της μάθησης, διερευνώντας και οικοδομώντας τη γνώση μέσα από την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία μεταξύ τους. Προσεγγίζουν τον κειμενικό τύπο της αφήγησης και τα είδη του τόσο από την σκοπιά του αναγνώστη όσο και του δημιουργού που αξιοποιεί κειμενικές και επικοινωνιακές δυνατότητες για την επίτευξη μιας αποτελεσματικής κάθε φορά επικοινωνίας.

Το 1^ο Φύλλο Εργασίας περιλαμβάνει πολλές ερωτήσεις και φέρει σε επαφή τους μαθητές με πολλούς όρους και έννοιες της αφήγησης. Πρόκειται μάλιστα για ερωτήσεις σύντομης απάντησης ή κλειστού τύπου και ως εκ τούτου μπορεί να εγείρουν ενστάσεις για την αποτελεσματικότητά τους στη μαθησιακή διαδικασία. Αυτό, ωστόσο, που επιδιώκεται είναι, ξεκινώντας οι μαθητές από τη μελέτη κειμένων, να εμπλακούν σε μια διαδικασία παράλληλης εξοικείωσης με τη θεωρία και την εφαρμογή της.



Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δαβή, Κ. & Μακρής, Κ. 2008. *Χάρτες εννοιών – Η εφαρμογή τους στο σχολείο*. Πτυχιακή εργασία. Α.Σ.ΠΑΙ.ΤΕ. – Ε.Π.ΠΑΙ.Κ. Θεσσαλονίκη.
- Κενώ, Ρ. 1984. *Ασκήσεις ύφους*. (μτφρ. Α. Κυριακίδης). Αθήνα: Ύψιλον.
- Μιγάλης, Α. 2009. Καλλιέργεια επικοινωνιακών δεξιοτήτων μέσω της αξιοποίησης του διαδικτύου στο γλωσσικό μάθημα. *5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις Τ.Π.Ε.* Σύρος (8-10 Μαΐου 2009). Διαθέσιμο: http://www.epyna.eu/agialama/synedrio_syros_5/filologoi.htm [29/08/2013]
- Μπίλλα, Π. 2012. *Η γλώσσα των νέων*. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Α΄ Λυκείου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Μπίλλα, Π. 2013. *Οικογενειακές ιστορίες*. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Α΄ Λυκείου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Μπίλλα, Π. & Θεοχαρόπουλος, Ι. 2008. Σενάρια χρήσης, διδακτικής και παιδαγωγικής αξιοποίησης του λογισμικού ανοιχτού κώδικα IHMC CmapTools για τη δημιουργία, δημοσίευση και ανταλλαγή εννοιολογικών χαρτών και οντολογιών. *Πρακτικά 1^ο Πανελλήνιου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας*.



Διαθέσιμο: σε flashpaper: http://ekped.gr/praktika/filo/11_104k.swf και σε *.pdf: <http://www.pe04.net/rep/eklib/cmeps/Billa-revised.pdf> [29/08/2013]

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011, *Πρόγραμμα Σπουδών Νέας Ελληνικής Γλώσσας Α΄ Λυκείου*. [29/08/2013]

Παυλίδου, Μ. 2013. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία: μια προσέγγιση με άξονα τον γραμματισμό και τον σχολικό λόγο*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Πολίτης, Π. 2006. «Αφήγηση». *Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα* [28/08/2013]

Kalantzis, M. & Core B. 2001. «Πολύγραμματισμοί» (μτφρ. Ν. Γεωργίου). *Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα* [29/08/2013]

«11 εφαρμογές για εννοιολογική/νοητική χαρτογράφηση web2.0» [29/08/2013]

«CmapTools – Ανάπτυξη νοητικών χαρτών» [29/08/2013]